

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Готельноресторанного та туристичного бізнесу

Допущено до захисту

Завідувачка кафедри

Давиденко І.В.

“ ____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 241 «Готельноресторанний бізнес»

за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»

за темою:

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКВАТЕЛІВ В УКРАЇНІ

Виконавець

студентка IV курсу ЦЗФН

Дацюк Орина Вадимівна

Науковий керівник

к.е.н, доцент Михайлюк О.Л.

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ	3
1.1. Види засобів розміщення для туристів.	3
1.2. Нормативно-правова база і особливості ведення готельного бізнесу.	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ СВІТУ	18
2.1. Аналіз світового досвіду розвитку об'єктів готельного бізнесу....	18
2.2. Аналіз європейського досвіду розвитку об'єктів готельного бізнесу.	27
2.3. Національний досвід розвитку готельного бізнесу	37
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКВАТЕЛІВ	
В УКРАЇНІ	45
3.1. Досвід використання аквателів в Україні (на прикладі готелю Баккара)	45
3.2. Перспективи створення аквателів для розміщення туристів та інших потреб	53
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Розміщення є критично важливим аспектом індустрії гостинності. Це відіграє важливу роль у формуванні загального досвіду мандрівників і гостей. Незалежно від того, чи це готель високого класу, затишний готель типу «ліжко та сніданок» або сучасний орендований будинок через Airbnb, місце, де гості відпочивають і заряджаються, суттєво впливає на їх сприйняття місця призначення та успіх готельного бізнесу.

Однією з головних причин, чому розміщення має вирішальне значення в індустрії гостинності, є його прямий вплив на задоволеність клієнтів. Комфортне, чисте та добре обладнане житло створить основу для позитивних вражень. З моменту заселення гостей до моменту їх виїзду якість розміщення суттєво впливає на їхнє загальне задоволення, що призводить до позитивних відгуків, повторних зустрічей і рекомендацій друзям і родині.

Мета – дослідження досвіду розвитку аквателів у світі та Україні.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення низки взаємопов'язаних **завдань**, серед яких основними є:

- дослідити види засобів розміщення для туристів;
- проаналізувати нормативно-правову базу і особливості ведення готельного бізнесу;
- вивчити світовий досвід розвитку об'єктів готельного бізнесу;
- провести аналіз європейського і національного досвідів розвитку об'єктів готельного бізнесу;
- дослідити досвід використання аквателів в Україні (на прикладі готелю Баккара);
- оцінити перспективи створення аквателів для розміщення туристів та інших потреб.

Об'єкт дослідження – аквателі світу і України.

Предмет дослідження – теоретичні і практичні аспекти розвитку аквателів у світі та Україні.

Питання розвитку готельного бізнесу описуються у працях Грищенко М.Ю. [24], Погоріляк О.О. [44], Ткаченко А.М.[53], Хумарової Н.І. В.О.[60] та інших. Маркетинг і менеджмент готельного бізнесу досліджують Лупашко А.[33], Мацеха Д.С. [34], Нездоймінов С.Г. [38], Шикіна О.В. [57-60] та інші.

Практичне значення кваліфікаційної роботи полягає у наступному:

- досліджено види засобів розміщення для туристів;
- проаналізовано нормативно-правову базу і особливості ведення готельного бізнесу;
- вивчено світовий досвід розвитку об'єктів готельного бізнесу;
- проведено аналіз європейського і національного досвідів розвитку об'єктів готельного бізнесу;
- досліджено досвід використання аквателів в Україні (на прикладі готелю Баккара);
- оцінено перспективи створення аквателів для розміщення туристів та інших потреб.

Методи дослідження: аналогії; порівняльного аналізу (порівняння відгуків про акварель у Нідерландах і Україні), історичного, статистичного аналізу - для аналізу розвитку готельного бізнесу; предметного моделювання, метод аналіз-синтез, системно-структурний – для систематизації основних понять.

Інформаційна база дослідження. Дослідження по темі кваліфікаційної роботи проводилися за допомогою аналізу законодавчих актів; ДСТУ; літературних джерел, матеріалів офіційних сайтів об'єктів ресторанного бізнесу; сайту Державної служби статистики України.

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 70 сторінок. Робота містить 14 таблиці, 21 малюнок. Список використаних джерел включає 84 найменування.

Публікації за темою дослідження.

1. Дацюк О.В. Перспективи створення аквателів для розміщення туристів та інших потреб. *Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали IV Міжнародної науковопрактичної конференції здобувачів вищої освіти* (м. Одеса, 10 квітня 2024 р.) / Одеський національний економічний університет. Одеса: ОНЕУ, 2024. 291 с. (С.95-98).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Види засобів розміщення для туристів

До готелів та аналогічних засобів розміщення належать колективні засоби розміщення, що містять більш ніж сім номерів - згідно з ДСТУ 4268 [2].

Усі без винятку світові готелі поділяються на два види залежно від терміну проживання гостей:

- готелі постійного проживання;
- готелі для тимчасового проживання.

Рис.1.1. Види колективних засобів розміщення туристів

Джерело: [27]

Також готелі мають різне призначення залежно від запитів та вимог клієнтів:

Типи способів розміщення

1. Готель – спосіб розміщення, в якому є номерний фонд, служба прийому та інші служби, що надають послуги на території готелю.

2. Готельний комплекс - готель, що складається з двох та більше територіально розділених будівель.

Рис. 1.2. Види закладів розміщення для туристів

Джерело: [27]

3. Агроготель – готель, розташований на території фермерського (сільського) господарства з умовами для сільськогосподарської діяльності під час відпочинку.

4. Ботель - готель цілорічного використання, розташований на невеликому плавзасобі (дебаркадер, понтон), який має всі умови для швартування та технічного обслуговування туристичних плавзасобів.

Готельне судно – це пасажирське судно, яке певний час використовується як готель. Ботель - це човен, який слугує готелем або хостелом. На даний час є

кілька постійних кораблів-готелів. Ботелі можуть варіюватися від маленьких або більших спеціально побудованих чи переобладнаних човнів чи інших водних транспортних засобів до переобладнаних суден. Вони можуть бути постійно пришвартовані або стояти на міліні, або проводити частину року, проводячи гостей на екскурсії. Найвідомішими прикладами є Queen Mary в Лонг-Біч і Queen Elizabeth 2 у Дубаї. Обидва кораблі спочатку були частиною лінії Cunard. Під час Чемпіонату світу з футболу 2022 року Катар зафрахтував три круїзні лайнери, щоб зменшити дефіцит місць для розміщення.

5. Флотель - спеціально обладнане комфортабельне судно, яке використовується як плавучий готель, на борту надаються послуги активного відпочинку та розваг. Можуть бути умови щодо конференцій, виставок, нарад, семінарів.

6. Лотель - готель, призначений для розміщення та обслуговування туристів, які займаються кінним спортом. Є усі умови для утримання коней.

7. Мотель - готель, розташований за межею міста вздовж дороги, як правило 1-2 поверховий будинок або частина будівлі з окремим входом. Є умови для паркінгу та обслуговування машин.

8. Апарт-готель - готель квартирного типу, де до складу житлових кімнат обов'язково входить кухня або функціональна зона з умовами для самостійного приготування їжі.

9. Палац-готель – готель, розташований у будівлі історико-архітектурної пам'ятки та є пам'яткою палацової або замкової архітектури. У різних країнах цей тип готелю має свою відповідну назву, наприклад, у Франції - шато, в Іспанії парадор.

10. Ротель - спосіб розміщення пересувного типу, який є вагоном з 1-2 місцевими відсіками, кожен з яких обладнаний сантехнікою, вентиляцією, освітленням. Можуть бути обладнані зони харчування та розваг.

11. Хостел - готель для молоді, де номери першої категорії та нижче розміщені за коридорною/блоковою системою. Є мінімальні зручності та умови для самообслуговування: кухня, кімната відпочинку, санвузол, що

розташований на поверсі чи у блоці. Харчування може бути організоване у найближчому кафе, їдальні, буфеті. На території може бути тренажерний зал, спортивний майданчик, пральня.

12. Транзитний готель – готель, розташований поблизу вокзалу, порту, аеропорту. Призначений для обслуговування, зазвичай, транзитних пасажирів. Готелі-транзити відрізняються коротким терміном проживання та різноманітним контингентом гостей. Серед готелів такого типу найбільш популярними є мотелі, що з'явилися ще у п'ятдесятих роках в Америці. Найчастіше ці невеликі затишні готелі розташовуються біля жвавих трас. У мотелі можна знайти бар, ресторан, більярд, басейн під ключ, автостоянку, типові комфортабельні номери.

13. Готелі ділового призначення, серед яких окремо варто виділити бізнес-готелі. Перший спеціалізований готель для бізнесменів у відрядженні був заснований понад сто років тому у невеликому американському містечку Буффало. Найбільшим у світі бізнес-готелем з 1927 року і до сьогодні вважається готель «Стефенс». Подібні готелі забезпечені конференц-залами, окремими приміщеннями для проведення нарад та ділових зустрічей, полем для гольфу, є спеціальний сервіс.

14. Готелі для відпочинку, які є сучасним розважальним туристичним комплексом. Курортних готелів безліч, починаючи з екологічних готелів і закінчуючи готелями-кораблями (ботелі, акваторі) та бунгало. Головне призначення цих комплексів – розміщення великої кількості туристів за максимально комфортних умов. Серед готелів для відпочинку розрізняють: туристичні комплекси, розраховані на проживання любителів активного або екстремального відпочинку (гірськолижні, лісові, водні курорти).

15. Акватель - готель, облаштований на кораблі, вилученому з експлуатації як транспортний засіб, і який перебуває на стаціонарній стоянці. Акватель є списаним кораблем, переробленим під готель. Готелі на воді з першокласним сервісом набули вже світової популярності.

За останні 10 років річкові круїзи в Європі стали сферою зростання індустрії туризму. З моменту завершення будівництва каналу Рейн-Майн-Дунай та розширення ЄС відбулося величезне зростання потенціалу для річкових круїзів як частини круїзної індустрії. Річкові круїзи стали більш комфортними, а отже, зросли в популярності, дозволяючи їм конкурувати з європейськими автобусними турами. Як наслідок, останніми роками спостерігається постійне збільшення кількості доступних суден, а отже, доступність круїзних суден для використання в якості готелів також зросла.

Ще однією причиною збільшення використання готельних суден є величезний пік попиту на готельні номери у містах-ярмарках. Місцеві готелі значно підвищують ціни під час ярмарків, і це нещодавно призвело до скорочення ярмарків або навіть їх повного скасування. Багато відвідувачів залишалися осторонь або просто приїжджали на день, і змогли це зробити завдяки зниженим транспортним витратам бюджетних авіаліній або потягів ICE. Готельні судна відновлюють баланс під час цих тимчасових піків і, незважаючи на критику з боку місцевих готелів, допомагають зробити місця проведення виставок більш привабливими та конкурентоспроможними.

Готельні судна працюють як баланс на готельному ринку, де ринок є надто негнучким, щоб реагувати на періоди високого попиту, як, наприклад, під час ярмарків. Додаткова потужність за рахунок будівництва нових готелів не завжди можлива і навіть не завжди бажана, оскільки в періоди низького попиту поза сезоном виставок це створює надлишкову потужність. Запровадження готельних суден враховує цю ситуацію та допомагає збалансувати випадковий високий попит і пропозицію.

16. Бунгало. Такий готель виглядає як сучасна, екологічно чиста та легка будова, особливо популярна серед молоді.

17. Кемпінги з літніми будиночками або наметовим містечком, розташовані переважно у віддалених від міст, мальовничих місцях призначені для проживання авто-, мото- та велотуристів, а також усіх любителів активного відпочинку на природі [30].

Таблиця 1.1

Типи тарифів номерів та їх скорочення

Абревіатура	Характеристика
OA, NM, (тільки пристосування, no meal, Only Bed, Room Only)	Тільки розміщення. Тариф, до якого включено лише вартість номера, не включено харчування та напої.
SC (self-catering)	Самообслуговування (номер не прибирається)
B&B (bed&breakfast)	Тариф, до якого включено розміщення та сніданок, як правило, «шведський стіл»
HB (half board)	Напівпансіон. Тариф, до якого включено розміщення та дворазове харчування на вибір (сніданок, обід чи вечеря)
HB+ (Half Board plus)	Розширений пансіон (включає алкогольні напої місцевого виробництва)
FB (full board)	Повний пансіон. Тариф, до якого включено розміщення та, як мінімум, триразове харчування (сніданок, обід, вечеря)
FB+ (Full Board plus)	FB плюс алкогольні напої упродовж дня
AI (all inclusive)	Все включено. Тариф, де, окрім розміщення, харчування та напоїв, включені усі зручності та розваги на території готелю
UAI (Ultra All Inclusive)	Відрізняється від AI тим, що гостям пропонують не лише місцеві напої, а й іноземні у необмеженій кількості

Джерело: [28]

Зараз у світі кілька десятків суден використовуються як готелі та ботелі. Ось декілька прикладів:

Nikawa Maru - японський океанський лайнер, побудований Yokohama Dock Company для Nippon Yusen Rabushiki Kaisha («Лінія NYK»). Він був спущений на воду 30 вересня 1929 року і здійснив своє перше плавання з Кобе до Сіетла 13 травня 1930 року. Тепер він постійно стоїть на причалі як корабель-музей у парку Ямасіта, Нака-ку, Йокогама.

Nikawa Maru був одним із трьох теплоходів класу Хікава Мару, усі названі на честь головних синтоїських святинь. Храм Хікава знаходиться у Сайтамі в центрі Хонсю. Її два кораблі-побратими, обидва втрачені під час Другої світової війни, були Heian Maru і Hie Maru.

П'ятий SS Rotterdam, також відомий як «The Grande Dame», - це колишній океанський лайнер і круїзне судно, яке з 2010 року стало кораблем-готелем у Роттердамі, Нідерланди. «Роттердам» був останнім великим

голландським «державним кораблем», у будівництві та оснащенні якого були задіяні кращі майстри з Нідерландів.

MS Bore - це поєднання музею та судна-готелю, який пришвартований у Турку, Фінляндія. Спочатку він був побудований у 1960 у Швеції, як автомобільний/пасажирський пором SS Bore для пароплавної компанії Bore, Фінляндія.

Китай. Під час пандемії COVID – 19 річкові круїзні лайнери використовувалися для забезпечення майже 1500 ліжок для медичних працівників у найбільш постраждалому місті, Ухані.

Сінгапур. MV Doulos Phos - це океанський лайнер, що вийшов на пенсію, і колишнє круїзне судно, яке тримало рекорд як найстаріше у світі діюче океанське пасажирське судно, яке діяло з 1914 року до грудня 2009 року. Нині ним володіє Ерік Со, директор і виконавчий директор BizNaz. Resources International Pte Ltd у Сінгапурі. Раніше він експлуатувався німецькою благодійною організацією Gute Bucher fur Alle («Добрі книги для всіх») і використовувався як плавучий книжковий магазин і місіонерське судно. Корабель раніше був відомий як SS Medina , SS Roma , MV Franca C і MV Doulos. Дулос завершив свій останній круїз наприкінці 2009 року в Сінгапурі, а судно було передано новим власникам 18 березня 2010 року. Судно пройшло переобладнання в розкішний готель, після чого було встановлено на суходолі у Бінтані, Індонезія.

Очікується, що при переобладнанні міст корабля та машинне відділення збережуться як частина Музею морської спадщини. Палуби А і В використовуються як готель. Готель відкрився у 2019 році зі 104 номерами, усі з видом на море. Готель закритий під час пандемії та був знову відкритий із серпня 2022 року.

Королева Єлизавета 2 (QE2) – британський океанський лайнер, що вийшов з експлуатації і переобладнаний у плавучий готель. Спочатку судно було побудоване для Cunard Line, експлуатувалося Cunard як трансатлантичний

лайнер і круїзне судно з 1969 по 2008 роки. Потім воно стояло на стоянці до переобладнання, а з 18 квітня 2018 року працює як готель у Дубаї.

Понад 2,7 мільйона людино-годин було витрачено на роботу з модернізації та перебудови корабля відповідно до готельних стандартів. Це включало повне перефарбування корпусу та заміну реєстру Порт-Віла на Дубай на її кормі. На борту знаходиться виставка QE2 Heritage Exhibition, яка примикає до вестибюля, де детально описана історія судна. Корабель управлявся PCFC Hotels, підрозділом Корпорації портів, митниці та вільної зони, яка належить уряду Дубая. Французька готельна група Ассор взяла на себе управління готелем і атракціоном у травні 2022 року. Ассор оголосила про плани щодо подальшої реконструкції судна; після завершення буде 447 готельних номерів [78].

Німеччина. У моменти, коли можна передбачити нестачу житла, наприклад, під час ярмарок або великих заходів, готельні кораблі можуть гнучко доповнювати вже існуючі постійні готелі. У Німеччині готельні лайнери використовуються під час виставкових періодів у Франкфурті, Кельні, Дюссельдорфі, Нюрнберзі та Ганновері.

Причали зазвичай розташовані поблизу центру міста. Під час великих виставок, таких як Dupa або Medica у Дюссельдорфі, для розміщення відвідувачів можна пришвартувати до 40 суден.

Річкові судна використовуються як кораблі-готелі протягом обмеженого часу та з перервами. У той час як готель має фіксовану адресу і використовується постійно, готельні судна знаходяться лише в одному місці протягом певного часу. Судновласники та судноплавні компанії особливо зацікавлені в такому використанні річкових суден, оскільки, на відміну від глибоководних круїзних, тут немає сезонної пересадки суден у тепліші райони. Результатом є більш ефективне використання суден поза основним круїзним сезоном.

Витоки готельних суден у Німеччині можна простежити до 1970-х років. Під час міжнародних виставок часто було важко знайти якісне житло у

зручному місці через брак номерів у готелях. Під час Міжнародної текстильної ярмарки у Франкфурті народилася ідея пришвартувати річкове судно на березі Майну і таким чином збільшити кількість місць у центрі міста. Навіть сьогодні адміністрація гавані Франкфурта-на-Майні пропонує причали для кораблів-готелів на Nizza Werft.

Готельні кораблі зазвичай експлуатують чартерні агентства, які використовують житло, надане судноплавними компаніями такими як Viking River Cruises з Люксембургу, або приватними незалежними судноплавними компаніями. Їх роль полягає в тому, щоб фрахтувати судна та розміщувати їх у відповідних містах, водночас забезпечуючи та підтримуючи узгоджені стандарти. Фрахтувальники підтримують тісний зв'язок з ярмарковими організаціями та туристичними офісами у відповідних містах, щоб надавати готельні судна за потреби. Тому готельні судна розглядаються як спосіб розміщення більшої кількості відвідувачів виставок у місті, а не в околицях. Гості включають індивідуальних клієнтів, а також компанії, які зазвичай бронюють проживання у готелях через спеціалізовані туристичні агенції або безпосередньо в місцевому туристичному офісі. Протягом 6-місячного сезону 2008 року готельні кораблі у Німеччині збільшили ринок додатковими 100 000 ліжок, а їхній обіг склав близько 10 000 000 євро. Це лише невелика частина загальної місткості готелів Німеччини. Тільки Берлін, наприклад, має 97 441 лішко-місць на день.

«Вікінг» (також відомий за назвою корабля як префікс «Баркен Вікінг») - чотирищогловий сталевий барк, побудований у 1906 році компанією Burmeister & Wain у Копенгагені, Данія. Це найбільший вітрильний корабель, коли-небудь побудований у Скандинавії у ХХ1ст. Він пришвартований як ботель у Гетебурзі, Швеція. Власником готелю є ESS Hotell AB [78].

1.2. Нормативно-правова база і особливості ведення готельного бізнесу

Основними правовими документами, які визначають діяльність у готельному бізнесі є:

ДСТУ 4268:2003 Національний стандарт України. Послуги туристичні. Засоби розміщення [2].

ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення [1].

ДСТУ 4269:2003 Послуги туристичні. Класифікація готелів [3].

ДСТУ 4281:2004 Заклади ресторанного господарства. Класифікація [4].

Київської міською адміністрацією розроблений «Порядок розміщення суден, що використовуються у сфері дозвілля, відпочинку та розваг міста Києва і постійно або тимчасово експлуатуються біля причалу (берегу) чи стаціонарно встановлені на березі. Додаток до Концепції комплексного впорядкування міста Київ «Комфортне місто» [6].

За цим документом, стоянкове судно – несамохідна плавуча споруда з корпусом понтонного типу або суднового утворення, яке, як правило, експлуатується біля причалу (берега). До таких суден належать плавучі гуртожитки та готелі, плавучі майстерні, плавучі судна-склади, причальні понтони, дебаркадери, плавучі ресторани (бари, дискотеки, ігрові зали тощо).

Такий об'єкт повинен мати:

- комплексну схему розміщення суден-об'єктів – схему розміщення суден-об'єктів на території міста Києва;
- схему благоустрою прилеглої території - схема може бути виконана замовником у довільній формі із зазначенням заходів щодо благоустрою та озеленення;
- паспорт прив'язки судна-об'єкта – комплекс документів, у яких визначено місце встановлення судна-об'єкта на топографо-геодезичній основі масштабу 1:500, схема благоустрою прилеглої території.

Паспорт прив'язки судна-об'єкта включає:

- схему розміщення об'єкта;
- схему благоустрою прилеглої території;
- схему швартування до гідрологічних споруд;
- комп'ютерний макет та ескізи фасадів судна-об'єкта у кольорі

М: 1:50;

- технічні умови щодо інженерного забезпечення;
- реквізити замовника [6].

Розроблений також наказ «Про затвердження Правил пожежної безпеки для суден, що використовуються в сфері дозвілля, відпочинку та розваг» [7].

Основні вимоги пожежної безпеки

Територія, що межує із судном-об'єктом, повинна постійно утримуватися в чистоті, мати зовнішнє освітлення. До усіх суден-об'єктів слід забезпечити вільний під'їзд. У зимовий період під час експлуатації об'єктів проїзди та проходи, кришки люків колодязів підземних пожежних гідрантів регулярно очищаються від снігу і льоду, та забезпечується можливість для забору води пожежними автомобілями з водойму.

Місця масового перебування людей (ресторани, кафе, клуби, дискотеки тощо) передбачаються на верхній або на відкритій палубах.

На неметалеві матеріали, які застосовуються для виготовлення та облицювання конструкцій суден-об'єктів, повинно бути документальне підтвердження випробувань показників пожежної небезпеки, що включають в обов'язковому порядку показники поширення полум'я на поверхні матеріалу, димоутворювальної здатності та токсичності продуктів горіння відповідно до Міжнародного кодексу щодо застосування процедур вогневих випробувань, прийнятого резолюцією MSC.61(67) IMO [5].

Додаткові вимоги до суден-ресторанів (кафе)

Власник судна-об'єкта під час проведення масових заходів зобов'язаний забезпечити дотримання вимог пожежної безпеки у залах ресторану, кафе тощо.

Місткість залів ресторанів, кафе, залів для глядачів та залів іншого призначення не повинна перевищувати установлені проектом, а для суден, які встановлені на березі, - визначається з розрахунку не менше 1,4 м² на одне посадкове місце. Адміністрація ресторанів (кафе) не повинна допускати переповнення залів відвідувачами.

Розміщення апаратури й обладнання, музичних інструментів у ресторанах, кафе тощо треба виконувати таким чином, щоб вони не перешкоджали вільній евакуації відвідувачів та працівників судна-об'єкта у разі пожежі.

1. Кожен номер (каюта) готелю має бути забезпечений індивідуальним планом евакуації, пам'яткою про правила пожежної безпеки для мешканців судна-готеля і правилами поведінки в умовах пожежі.

2. На плані палуби мають бути показані: сходи, номери (каюти), виходи на відкриту палубу, зовнішні трапи, а також двері, що розміщені на шляху евакуації.

3. Приміщення, для якого призначений план евакуації, позначають написом "Ваш номер" ("Ваша каюта").

4. Основний шлях евакуації позначають на плані безперервною лінією, другий шлях евакуації - пунктирною лінією. Ці лінії мають бути у 2 рази товщі від ліній плану палуби.

4.1. Основний шлях евакуації на палубі слід вказувати в напрямку зовнішніх трапів, виходів на відкриту палубу, сходів, що ведуть з даної палуби на верхню палубу. Якщо два трапи рівноцінні за захищеністю від вогню і диму, то основний шлях евакуації

вказують до найближчого трапа, який веде на відкриту палубу і далі на берег.

4.2. Лінії, що вказують шляхи евакуації, повинні проводитися з приміщення номера (каюти) до виходу в безпечне місце або безпосередньо на відкриту палубу до трапа.

5. На плані палуби за допомогою символів вказують місце розміщення: кнопок ручних пожежних сповіщувачів; пожежних кранів, вогнегасників; телефону для виклику пожежної охорони.

Таким чином, акварель відноситься до засобів колективного розміщення, але досить специфічним. Тому для нього розробляються певні стандарти і правила, які покликані підвищити комфорт клієнтів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ СВІТУ

2.1. Аналіз світового досвіду розвитку об'єктів готельного бізнесу

Гостинність можна визначити дещо широко як галузь, яка зосереджена на забезпеченні споживачів засобами для участі у дозвіллі, будь-то проживання в готелі або вечеря у ресторані. Вона охоплює багато галузей, найбільшими з яких є розміщення та послуги харчування і напоїв. У 2023 році світовий ринок гостинності сягнув майже 4,7 трильйона доларів США і, за прогнозами, зросте до 5,8 трильйона доларів США у 2027 році [48].

Гостинність – це визначення стосунків між господарем і гостем. Процес передбачає прийняття гостя господарем в обмін на певну форму доброї волі, а також має справу з такими аспектами, як надання послуг і розваг. Гостинність підпадає під широку парасольку індустрії послуг, яка є третинним сектором економіки, і включає їжу та напої, проживання, подорожі, тематичні парки, готелі та планування заходів серед іншого. Згідно з визначенням Кембриджського словника ділової англійської мови, індустрія гостинності в основному складається з харчування та готельних послуг. Французькою, італійською, голландською, німецькою та румунською мовами галузь називається Hotel/Restaurant/Cafe (HoReCa), однак вона не така широка, як індустрія гостинності, охоплена американським законодавством.

Глобальний ринок гостинності зріс з 4390,59 мільярдів доларів США у 2022 році до 4699,57 мільярдів доларів США у 2023 році за середньорічного темпу зростання (CAGR) 7,0%. Російсько-українська війна підірвала шанси на відновлення світової економіки після пандемії COVID-19, принаймні в короткостроковій перспективі. Очікується, що у 2027 році ринок гостинності зросте до 5816,66 мільярдів доларів із середньорічним темпом зростання 5,5% (рис. 2.1).

Зростанню ринку гостинності сприяє стабільне економічне зростання, прогнозоване в багатьох розвинених країнах і країнах, що розвиваються. За

даними Міжнародного валютного фонду (МВФ), зростання світового ВВП досягло 3,3% у 2020 році та 3,4% у 2021 році. У розвинених економіках також очікується стабільне зростання протягом прогнозованого періоду. Крім того, очікується, що ринки, що розвиваються, продовжуватимуть рости трохи швидше, ніж розвинені ринки у прогнозований період. Таким чином, очікується, що стабільне економічне зростання буде стимулювати ринок протягом прогнозованого періоду.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон був найбільшим регіоном на ринку гостинності у 2020 році. Північна Америка - другим за величиною регіоном на ринку гостинності (рис. 2.2.).

Ринок гостинності включає доходи, отримані суб'єктами господарювання, надаючи послуги розміщення та харчування, такі як розміщення та/або приготування їжі, закусок і напоїв для негайного споживання. Ринок охоплює як послуги розміщення, так і харчування, оскільки ці дві види діяльності часто поєднуються в одному закладі. Ринкова вартість включає вартість супутніх товарів, проданих постачальником послуг або включених до пропозиції послуг. Включаються лише товари та послуги, якими торгують суб'єкти господарювання або які продаються кінцевим споживачам.

Ринкова вартість визначає як доходи, які підприємства отримують від продажу товарів та/або послуг у межах зазначеного ринку та географії шляхом продажу, грантів або пожертвувань у валюті (у доларах США, якщо не зазначено інше).

Доходи для певної географії – це споживчі вартості, які є доходами, отриманими організаціями у вказаній географії в межах ринку, незалежно від того, де вони виробляються.

Рис. 2.1. Перспективи глобального готельного ринку
Джерело: [25]

Основні компанії на ринку гостинності включають Compass group plc, Starbucks, Sodexo, Marriott International, Aramark corporation, McDonald's, Darden Restaurants, McDonald's, Darden Restaurants, Yum China Holdings Inc., Chipotle і Berkshire Hathaway Inc (табл. 2.1).

Відповідно до останнього аналізу індустрії гостинності за 2023 рік, проведеного за моделлю глобального ринку, у 2022 році світовий сектор гостинності досяг оцінки у 4367,2 мільярда доларів США, що становить 4,4% світового валового внутрішнього продукту (ВВП).

Зростання індустрії гостинності

Сектор гостинності готовий до значного розширення з очікуваним річним темпом зростання (CAGR) на рівні 6,1% у період з 2022 по 2032 рік. Це значне зростання зумовлене багатьма вагомими факторами, які охоплюють:

1. Зростання кількості самостійних подорожей. Поява схильності до самотніх подорожей стимулює попит на готельні послуги.

Рис. 2.2. Глобальний ринок готельного бізнесу на перспективу

Джерело: [25]

Таблиця 2.1

Показники світового ринку гостинності

Показники	Подробиці
Прогнозний період	2023 - 2027 роки
Оціночна ринкова вартість (доларів США) у 2023 році	\$ 4699,57 млрд
Прогнозована ринкова вартість (доларів США) до 2027 року	\$ 5816,66 млрд
Складний річний темп зростання	5,5%
Охоплені регіони	Глобальний

Джерело: [25]

2. Пом'якшення візового режиму. Пом'якшення візового режиму в різних країнах діє як магніт для збільшення потоку туристів.

3. Зростання попиту на зручні обіди. Зростаюча перевага швидких і безпроблемних обідів сприяє розвитку ринку.

4. Глобальна робоча мобільність. Збільшення обсягу службових поїздок сприяє зростанню галузі [79].

Прогноз індустрії гостинності на найближчі роки

Прогноз щодо ринку гостинності зберігає свою стабільність, не демонструючи суттєвих змін порівняно з попереднім оновленням у 2022 році [12] (табл..2.2.).

Таблиця 2.2

Характеристика світового ринку готельної індустрії

Характеристика	Показники
Розмір ринку в 2021 році	3953 мільярди доларів США
Прогнозований розмір ринку в 2028 році	6716,3 млрд дол
Темп зростання CAGR	10,24% CAGR
Базовий рік	2021 рік
Прогноз років	2022-2028 роки
Ключові гравці ринку	Aramark corporation, Chipotle, Marriott International, Starbucks, Compass Group plc, McDonald's та інші.
Ключовий сегмент	За формою власності, типом і регіоном
Охоплені основні регіони	Північна Америка, Європа, Азіатсько-Тихоокеанський регіон, Латинська Америка, Близький Схід і Африка
Варіанти покупки	Запитуйте індивідуальні варіанти покупки відповідно до ваших дослідницьких потреб.

Джерело: [82]

Прогнозується, що глобальний ринок гостинності зростатиме завдяки зростанню доступу населення до надання готельних послуг. Зростання

зумовлене кількома факторами, як-от збільшення наявного доходу, підвищенням рівня життя та появою продуктів харчування і готельних послуг для будь-якого бюджету, починаючи від недорогих і закінчуючи ексклюзивними центрами, таким чином пристосовуючись до усіх сегментів споживачів. Ще кілька років тому велика частина кінцевих споживачів не могла собі дозволити поїздки на відпочинок або тривалу відпустку з проживанням у готелі з іншими супутніми послугами, але зі зростаючою глобалізацією, індустріалізацією та постійним зростанням доходу на душу населення тепер більше людей можуть дозволити собі ці послуги. Наприклад, середній дохід валового внутрішнього продукту в Австралії між 1960 і 2021 роками становив 38766,31 доларів США, тоді як у 2019 році ця сума досягла 58781,05 доларів США, що є рекордним показником за весь час.

Можливості. Очікується, що глобальний ринок гостинності виграє від зростаючого впровадження технологій для кращих послуг, що пропонуються у готельних центрах, кафе, ресторанах тощо. Наприклад, нещодавнє опитування показало, що середні витрати власників готелів на технології становлять 4,59% від загального доходу. Незважаючи на те, що, згідно з офіційними даними, витрати на ІТ у готелях на даний момент скоротилися на 50%, за оцінками, таке скорочення витрат призведе до подальшого зниження доходів, оскільки першокласні ІТ-послуги важливі для закладів, що працюють на ринку гостинності.

Виклики. Проблеми з онлайн-бронюванням є основними викликами, які необхідно подолати під час тенденції зростання ринку. Одним із головних факторів, які необхідно подолати світовому ринку, є зростання кількості проблем під час онлайн-бронювання чи резервування, що призводить до серйозних неприємних ситуацій. Щоб вирішити цю проблему, необхідно оновити структуру інформаційних технологій (ІТ), якою керує об'єкт, щоб усунути будь-які помилки через її несправність.

У світі існує безліч оригінальних готелів, пов'язаних з морями та океанами серед них – підводні готелі (табл. 2.3).

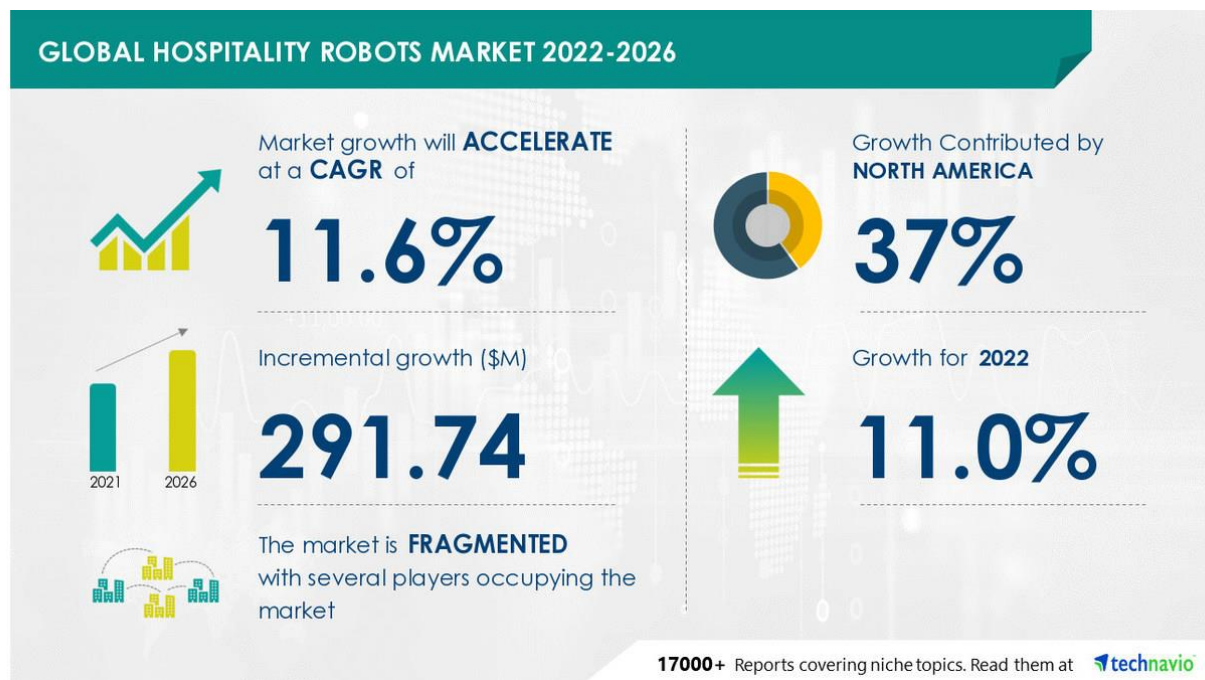

Рис. 2.3. Перспективний глобальний ринок готельних роботів у 2022-2026 рр.

Джерело: [82]

Англійський варіант	Переклад
market growth will accelerate incremental growth	зростання ринку прискориться поступове зростання
the market is fragmented with several players occupying the market	ринок фрагментований, його займають кілька гравців
growth contributed by north america	зростання сприяло Північна Америка
growth for 2022	зростання за 2022 рік

Таблица 2.3

15 найкращих підводних готелів світу

№№ п/п	Назва готелю	Країна
1	Atlantis - The Palm	Дубай
2	Курорт Манта	Танзанія
3	Conrad Maldives	Мальдіви
4	InterContinental Shanghai Wonderland	Китай
5	Resorts World Sentosa	Сінгапур
6	Готель Utter Inn	Швеція
7	Reefsuites	Австралія
8	Anantara Kihavah Maldives Villas	Мальдіви
9	Jules Undersea Lodge, Флорида	США
10	Hurawalhi Resort	Мальдіви
11	Підводний курорт Poseidon	Фіджі
12	Глибокий підводний човен закоханих із фільму «Подорожі Олівера»	-
13	Huvafen Fushi	Мальдіви
14	Niyama Private Islands Maldives	Мальдіви
15	Бурдж аль-Араб Джумейра	Дубай

Джерело: [62]

Будуються й нові комплекси, наприклад, готельний комплекс під назвою Таємничий острів Посейдон, площа якого становитиме майже 100 тис. м², буде занурений під воду на глибину на 12 м. Його дати притулок коралової лагуни, що знаходиться недалеко від Фіджі (рис. 2.4) [81].

Рис. 2.4. Таємничий острів Посейдон

Джерело: [81]

Готель "Гідрополіс" (Hydropolis) у Дубаї складатиметься з трьох елементів: наземної станції, де прийматимуться гості, тунелю, за допомогою якого люди доставлятимуться в основну частину готелю, і власне самого готелю, розрахованого на 220 номерів (рис. 2.5.).

Завдяки своїй мобільності круїзні судна та пором перетворюються на лікарні та житло під час надзвичайних ситуацій, таких як пандемія COVID-19, війна в Україні та ураган Катріна.

Це різні сценарії, за якими круїзні лайнери були переобладнані в минулому, а також інноваційні способи їх трансформації в майбутньому. Деякі старі круїзні лайнери все ще використовуються як плавучі готелі (рис. 2.6.).

Рис. 2.5. Готель "Гідрополіс" (Hydropolis) в Дубаї

Джерело: [55]

Найвідомішими випадками переобладнаних круїзних суден є готелі Queen Mary та Queen Elizabeth 2. З 1936 по 1967 рік лайнери надавали мандрівникам такі зручності, як п'ять їдалень і кімнат відпочинку, бари та басейн під час трансатлантичних плавання судна. Кілька років судно також служило десантним кораблем під час Другої світової війни.

Тепер воно пришвартовано біля каліфорнійського порту Лонг-Біч як популярна туристична пам'ятка та готель.

Після 15-ти років плавання через Чесапікську затоку 215-футове круїзне судно American Glory затонуло біля узбережжя Делавера. Це не був трагічний випадок. У 2019 році занурене судно приєдналося до сотень знятих з експлуатації вагонів нью-йоркського метро, списаних буксирів, траулерів, барж і військових броньованих транспортних засобів як найновіше доповнення до програми штучних рифів Делавера «Redbird Reef».

Рис. 2.6. Queen Mary стоїть біля порту Лонг-Біч, Каліфорнія. Готель Queen Elizabeth 2

Джерело: [55]

Замість пасажирів круїзне судно тепер відвідують риби та дайвери, яких приваблює його вертикальна структура. Для дайвінг-турів колишній круїзний лайнер пропонує чотири пасажирські палуби для дослідження та зустрічі з новими водними мешканцями, яких приваблює структура корабля, такими як таутог і морський окунь.

2.2. Аналіз європейського досвіду розвитку об'єктів готельного бізнесу

Прогнозується, що найближчими роками на глобальному ринку

гостинності домінуватиме Європа, головним чином, завдяки індустрії подорожей і туризму. Такі європейські країни, як Іспанія, Португалія,

Рис. 2.7. Готельний номер на Queen Elizabeth 2

Джерело: [55]

Нідерланди та Велика Британія, серед інших, є одними з найбільш відвідуваних країн завдяки історичним місцям цих регіонів. Відомо, що індустрія туризму в ЄС становить понад 3,8% від загального обороту, генеруючи понад 782 мільярди євро доходу у 2018 році. Вона забезпечує більше 10% європейського ВВП. Прогнозується, що Північна Америка зростатиме з високим середньорічним темпом зростання, причому Сполучені Штати очолять регіональний дохід завдяки присутності гігантів в індустрії гостинності. Нью-Йорк, одне з найдорожчих міст світу, залучило понад 66 мільйонів відвідувачів

у 2019 році. Навіть під час пандемії ця цифра перевищувала 20 мільйонів. Дохід на Близькому Сході може бути забезпечений зростаючою індустрією туризму в ОАЕ, а також великою кількістю паломників, які щороку відвідують Саудівську Аравію, яка прийняла понад 1 мільйон паломників у 2022 році [82].

Концепція використання суден як готелів для розміщення була доступна на ринку деякий час. З деякими з поточних і більш майбутніх проєктів, ця концепція зараз набирає розмаху. Існуючі судна, в основному переобладнані пороми, не тільки продовжують допомагати вітровим електростанціям під час будівництва або пізніше, на етапі експлуатації та технічного обслуговування.

Декілька компаній, таких як C-bed Floating Hotels і Comfort at Sea, вже зафрахтували свої судна, які протягом деякого часу служать як судна для розміщення офшорних техніків на офшорних вітрових електростанціях.

Однією з перших компаній, яка «впровадила» цю концепцію, є C-bed Floating Hotels. Компанія бере участь у роботі з 2008 року. Судна можуть перебувати в морі до місяця. Усі три судна плавають під прапором Великої Британії, що відповідає найвищим стандартам. Варіанти розміщення коливаються від 100 до 300 плюс одномісних кают залежно від судна. Пересадка пасажирів до турбін здійснюється за допомогою КТВ.

C-bed стежить за розвитком і має намір також вийти на ринок невеликих типів офшорних суден. Існує більше потреби у додатковому комфорті та приватності для техніків та інженерів на борту. Щоб задовольнити цей попит, у 2014 році Wind Solution було оновлено, додавши 20 додаткових кабінь, усі одномісні. Додаткові вдосконалення включали відеосистеми у салоні, нові ліжка та душові. На додаток до конференц-залів для відпочинку на борту судна є ігрова кімната, кінозал, телевізійний зал і фітнес-зал.

Детальне проєктування пішло на реконструкцію конструкції суден. Для кожного судна було створено 48 кают, які розраховані на 60 спальних місць. Загалом для екіпажу судна необхідно 16 ліжок і ще 4 - для операторів пропускної системи, решта спальних місць може використовувати клієнт. Усі каюти обладнані власним телевізором та Wi-Fi [83].

П'ятий SS Rotterdam, також відомий як «The Grande Dame», - це колишній океанський лайнер і круїзне судно, яке з 2010 року було кораблем-готелем у Роттердамі, Нідерланди. Переобладнаний корабель на 23 каюти, ресторан, бар на маяку та танцювальний зал – із широкими сходами.

Корабель-побратим Royal Yacht Britannia – колишня королівська яхта британської королеви Єлизавети – Fingal стоїть на постійному причалі в Лейті. Кожна з 23-х кают унікально підігнана до вигинів корабля. Він має бальний зал із широкими сходами та мансардним вікном, щоб відкрити простір природному освітленню. Його ресторан може вмістити до 80-ти відвідувачів, і на даний момент судно вже відвідали члени британської королівської родини [84].

Hotelships Holland пропонує готельні номери на готельних кораблях у Нідерландах і Німеччині під час ярмарків, заходів, зустрічей і вечірок. Ідеально підходить як місце для проведення заходів, корпоративів чи інсентивів. Пропонується довгострокове розміщення, включаючи кімнати з душем і туалетом, салон, бар і ресторан.

Eurosonic Noorderslag 2024, дешева ночівля на вітрильнику в Oosterhaven у Гронінгені від € 65 з особи включно зі сніданком.

Компанія «Scheepsarrangementen» у 2010 році заснувала сайт www.hotelshipsholland.com, де пропонуються:

- зустрічі або корпоративні вечірки - екстраординарне, особливе місце на кораблі-готелі для навчальних тренінгів або корпоративних заходів;
- гарний шведський стіл або вишуканий обід;
- під час заходів, концертів або конференцій можна бронювати декілька кімнат і навіть весь корабель (рис. 2.8. та 2.9);
- 07 грудня 2025 готель буде використаний під час виставки ISH у Франкфурті-на Майні; під час ярмарку ISH у Франкфурті 2025 можна переночувати на кораблі-готелі.

Рис. 2.8. Готель компанії «Scheepsarrangementen

Джерело: [78]

Рис. 2.9. Конференц-зал готелю компанії «Scheepsarrangementen

Джерело: [78]

Акваторія SS Rotterdam. Цей простий готель у колишньому круїзному лайнері розташований на річці Ньйве-Маас, за 5 км від телевежі "Євротра" з панорамними краєвидами та за 3 км від сучасного підвісного мосту Еразмусбруг. За 2 км знаходиться станція метро "Рейнхейвен" (рис. 2.10).

Рис. 2.10. Акваторія SS Rotterdam

Джерело: [41]

Пожвавлений портовий район: ресторани "Фенікс Фуд Фекторі", коктейль-бари готелю-лайнера SS Rotterdam та музей ігрових пінбол-автоматів. У простих номерах з яскравими акцентами є безкоштовний доступ до Wi-Fi, телевізори з плоским екраном і приладдя для приготування чаю та кави, а також ванні кімнати та сейфи. У покращених номерах до послуг гостей ілюмінатори та/або приватні екскурсії кораблем (табл. 2.4. і табл. 2.5.).

До послуг гостей 2 ресторани, 2 бари, відкритий басейн, квест-кімната і прокат велосипедів. Є також конференц-зал місткістю до 3500 осіб. Пропонується сніданок.

Таблиця 2.4

Характеристика номерів акваготелю SS Rotterdam

Опис номеру	Характеристика розміщення	Ціна, грн..
Покращений двомісний номер	1 двоспальне ліжко	4539
Покращений двомісний номер	1 двоспальне ліжко	5526
Покращений двомісний номер	1 двоспальне ліжко	6789
Покращений двомісний номер	1 двоспальне ліжко	7183
Покращений тримісний номер	1 двоспальне ліжко	6118
Покращений тримісний номер	1 двоспальне ліжко	6513
Двомісний номер Делюкс	1 двоспальне ліжко	6513
Двомісний номер Делюкс	1 двоспальне ліжко	8170
Представницький номер	1 двоспальне ліжко "Кінг-сайз"	6907
Представницький номер	1 ліжко king size	7301
Представницький номер	1 ліжко king size	8565

Джерело: [41]

Таблиця 2.5

Послуги акваготелю SS Rotterdam

Види послуг	Характеристика послуг
Умови оплати та проживання	Паління заборонено • Кредитні картки • Дебетові карти • Безконтактна оплата (NFC) • Готівка
Харчування	• Ресторан • Бар • Обслуговування у номерах • Сніданок. Платно • Сніданки за системою "шведський стіл"

Додаткові послуги	• Стійка реєстрації доступна цілодобово • Камера схову багажу • Консьєрж • Пральня повного циклу • Ліфт • Можна попросити розбудити • Магазин сувенірів • Прибирання Щодня • Вечірній сервіс
Мови спілкування з персоналом	Голандська Англійська Французька Німецька
Транспорт та паркування	Паркова платна Прокат авто Трансфер
Бізнес та заходи	• Бізнес центр • Конференц-зали

Джерело: [41]

Таблиця 2.6

Показники екологічності акваготелю SS Rotterdam

Види екологічності	Характеристика
Екологічні сертифікати	• Green Key
Економія води	• Використання води перевіряється незалежною організацією • Крани, туалети та душі з економним використанням води • Програма повторного використання білизни
Відповідальний підхід до постачання	• Політика відповідального ставлення до закупівель • Органічна їжа та напої • Їжа та напої з місцевих продуктів • Морепродукти, що відповідально видобуваються. • Органічні яйця від курей, що не сидять у клітинах • Вегетаріанські та веганські страви • Екологічні косметичні засоби
Енергоефективність	• Програма з енергозбереження • Використання енергії перевіряється незалежною організацією • Енергія з безвуглецевих джерел • Енергоефективні системи опалення та кондиціонування повітря • Енергоефективне освітлення • Енергозберігаючі термостати • Станції заряджання електромобілів
Скорочення обсягу відходів	• Програма переробки відходів • Програма зі скорочення обсягу харчових відходів • Надлишки їжі переробляються в компост • Безпечна утилізація електроніки, батарей та ламп • Багаторазові контейнери для косметичних засобів • Біорозкладні харчові контейнери та столові прилади • Не використовуються пінопластові харчові контейнери • Не використовуються одноразові пластикові пляшки для води та соломинки

Джерело: [41]

У Будапешті, на березі Дунаю, пришвартовані кілька суден, які перепрофільовані під готелі. Готель-корабель 3* Grand Jules – Boat Hotel пришвартований в центрі міста біля острова Маргіт, серед послуг гостям пропонують:

- ресторан / бар;
- тераса на верхній палубі;
- послуги трансферу;
- організація екскурсій;
- камера зберігання багажу;
- безкоштовний Wi-Fi;
- безкоштовна парковка біля причалу [22].

Boat Hotel Fortuna. Постійна його стоянка біля мосту острова Маргіт, що в центрі Будапешту, біля парламенту. До будівлі парламенту кілька кроків, а ввечері можна прогулюватися островом. Гостям пропонують комфортні номери-каюти і наступні сервіси:

- Wi-Fi;
- ресторан / бар;
- тераса (верхня палуба);
- тематичні вечери;
- туристичне бюро;
- опалення;
- послуги трансферу;
- парковка недалеко від причалу;
- сейф.

Приклади ціни:

- €29/доба/2 особи;
- €31/доба/2 особи;
- €38/доба/2 особи;
- новорічна ніч – €99/доба/2 особи [22].

3* Botel Albatros пришвартований у центрі Праги на річці Влтава. Постійне місце стоянки - за кілька хвилин пішки від Карлового мосту. Така локація дозволяє не тільки швидко діставатися до центру, але й дарує прекрасний вид з номерів-кают. Всередині усе виконано з використанням елементів з деревини, що нагадує класичний “морський” стиль. До послуг гостей:

- сніданок (входить до вартості);
- ресторан / бар;
- банкомат на території;
- туристичне бюро;
- продаж квитків на різноманітні заходи;
- тераса з меблями;
- безкоштовний Wi-Fi;
- приватна парковка недалеко від готелю [23].

Готель Amsterdam Hotelboat [80] для дорослих розташований в Амстердамі. До послуг гостей бар, загальний лаундж та тераса. Надається безкоштовний Wi-Fi. До зоопарку Артіс – менше 1 км. Прогулянка до Голландського національного театру опери та балету займає 13 хвилин.

Відстань до центру міста становить 1,6 км, а до базиліки Святого Миколая – 1,8 км.

Умови розміщення:

Заїзд: з 16:00 до 20:00

Від'їзд: з 07:30 до 10:30

Відміна/передоплата. Правила скасування бронювання та передоплати залежать від типу обраного варіанта.

Страхова застава, що повертається. При заїзді необхідно сплатити страхову заставу у розмірі EUR 50. Це близько 2075 грн.. Платіж здійснюється готівкою. Отримати внесену суму можна під час реєстрації від'їзду. Розміщення дітей неможливе. Мінімальний допустимий вік для заїзду: 18 років.

Таблиця 2.7

Найпопулярніші зручності та послуги готелю Amsterdam Hotelboat

Види послуг	Характеристика
Найпопулярніші зручності та послуги	• Паркування • Безкоштовний Wi-Fi • Номери для некурців • Тераса • Бар • Місця для куріння • Опалення • Сніданок
Зручності у номері	• Розетка біля ліжка
Харчування та напої	• Фрукти
Оплачується окремо	• Вино/шампанське • Спеціальні дієтичні меню (за запитом) • Бар
Сервіси	• Загальний лаундж/вітальня з телевізором • Індивідуальна реєстрація заїзду/від'їзду
Безпека	• Відеоспостереження зовні будівлі • Відеоспостереження у місцях загального користування • Вхід за ключем
Персонал розмовляє цими мовами	• англійська • іспанська • нідерландська
Оснащеність номера	Кондиціонер Письмовий стіл Зона відпочинку Праска Кавоварка/чайник Міні-кухня Ванна/душ Фен Мікрохвильова піч Холодильник Кухонне приладдя

Джерело: [80]

Таблиця 2.8

Особливості розміщення готелю Amsterdam Hotelboat

Тип номера	Тип розміщення
Двомісний номер з 2 окремими ліжками та загальною ванною кімнатою.	2 двоярусні ліжка
Двомісний номер з 2 окремими ліжками та загальною ванною кімнатою.	2 двоярусні ліжка
Чотиримісний номер	4 двоярусні ліжка
Бюджетний двомісний номер з 2 окремими ліжками.	2 двоярусні ліжка

Джерело: [80]

Таблиця 2.9

Відгуки гостей готелю Amsterdam Hotelboat

Категорії	Бал
<i>1792 відгуки «добре». Середня оцінка – 7.4</i>	
Персонал	8.5
Зручності	7.3
Чистота	7.5
Комфорт	7.2
Співвідношення ціна якість	7.8
Розташування	9.0
Безкоштовний Wi-Fi	4.9

Джерело: [80]

Розміщення із домашніми тваринами не допускається. Система оплати через Booking.com. Компанія Booking.com приймає оплату за бронювання від імені об'єкта розміщення, але просить мати при собі готівку на випадок додаткових витрат на місці.

2.3. Національний досвід розвитку готельного бізнесу

На 1 січня 2023 року в Україні налічувалося 4523 засоби розміщення з 312 тисячами місць у них. Ці засоби розміщення відвідало понад три мільйона осіб. Цей показник більше ніж у два рази нижчий за період до пандемії (понад 7 мільйонів осіб) (рис. 2.10).

Таблиця 2.10

Колективні засоби розміщування
(з урахуванням діяльності фізичних осіб-підприємців)

	Кількість колективних засобів розміщування, од	Кількість місць у КЗР, тис. од	Кількість осіб, що перебували у КЗР, тис.	
			усього	з них іноземці
2011	5882	567,3	7426,9	1427,7
2015 ¹	4341	402,6	5779,9	665,8
2017 ¹	4115	359,0	6661,2	824,5
2018 ^{1,2}	4719	300,0	7006,2	917,9
2019 ^{1,2}	5335	370,6	6960,9	959,4
2020 ^{1,2}	4523	312,1	3379,5	254,4

¹Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: [49]

На період 01.01.2023р. через військові дії були зруйновані або пошкоджені 12 готелів (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Найбільші зруйновані чи пошкоджені готелі протягом 2022 р.*

№№ п/п	Назва готелю	Місце розташування	Номерний фонд
1	ALFAVITO	Київ	229
2	Grand Admiral Resort &SPA	Київська область	64
3	Бабусин Сад	Київська область	30
4	GRAND Pettine	Одеса	91
5	Готель Харків	Харків	205
6	SV Park	Харків	17
7	Готель Україна	Чернігів	99
8	Play Hotel by Ribas	Херсон	25
9	Sunrise Park	Запоріжжя	24
10	Reikartz River	Миколаїв	98
11	Інгул	Миколаїв	40
12	Готель Миколаїв	Миколаїв	60
	Усього		982

* Інформація наведена виключно про якісні об'єкти, про пошкодження чи руйнування яких відомо з ЗМІ. Об'єкти розміщення, що розташовані на тимчасово окупованих територіях, були виключені з аналізу зважаючи на відсутність достовірної та перевіреної інформації про них.

Джерело: [11]

Готельний бізнес у четвертому кварталі 2023 року реалізував послуг з тимчасового розміщення на понад 1.7 мільярдів гривень (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Обсяг реалізованих послуг за видами економічної діяльності у ІВ кварталі 2022 року

	Обсяг реалізованих послуг, тис.грн	У т.ч. реалізовано послуг населенню	
		усього, тис. грн	у % до загального обсягу
Усього	294890986,3	52373825,4	17,8
Тимчасове розміщення й організація харчування	8648268,8	3386936,2	39,2
Тимчасове розміщення	1714762,0	919513,0	53,6
Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення	1662241,4	904793,2	54,4
Діяльність засобів розміщення на період відпустки та іншого тимчасового проживання	к/с	к/с	к/с
Надання місць кемпінгами та стоянками для житлових автофургонів і причепів	к/с	к/с	к/с
Діяльність інших засобів тимчасового розміщення	27544,6	8423,0	30,6

Джерело: [49]

На рисунку 2. 11 представлені результати діяльності готелів у м. Київ, Львів, Одеса, та сегмент 4****+ готелів регіону Буковель. Якщо порівнювати номінальні показники з результатами 2021 р. (ковідного періоду), RevPAR готелів Львова зміцнився на 60%, а Київ та Одеса мають негативні значення, - 42% та -29% відповідно.

Літній сезон можна вважати високим у карпатському регіоні. вікно бронювання складало в середньому 30-40 днів. Львів, Одеса Київ мають вузький коридор бронювання у рамках одного-двох тижнів (рис. 2.12).

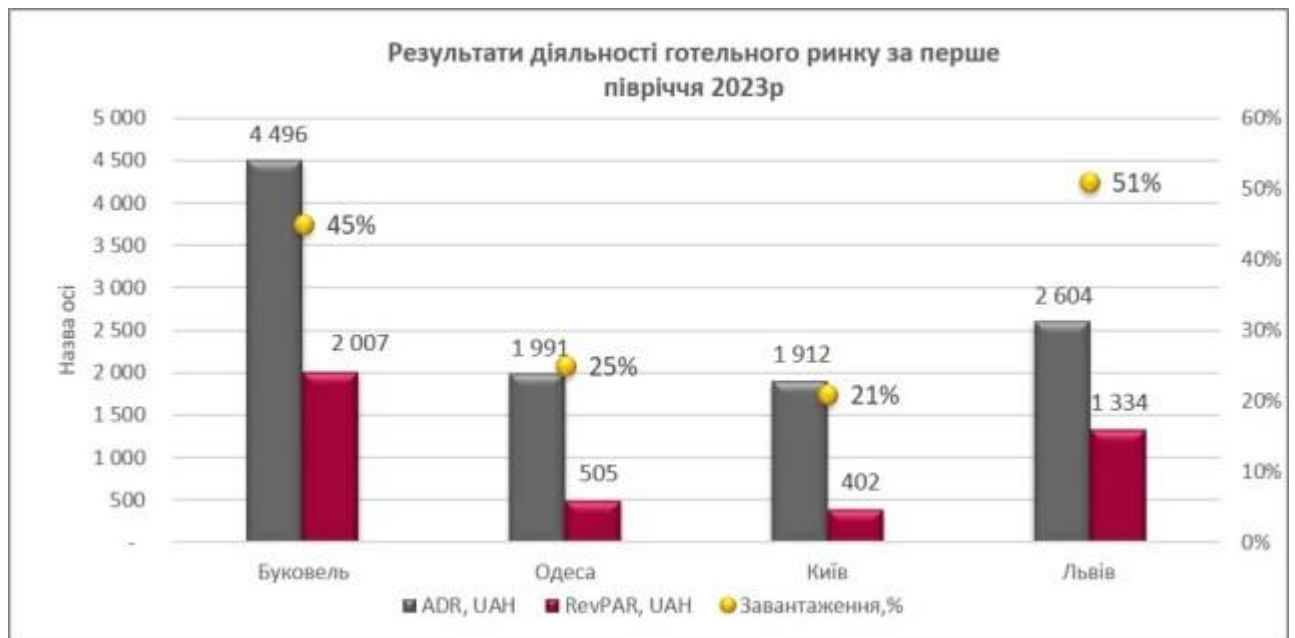

Рис. 2.11. Результати діяльності готельного ринку за перше півріччя 2023 року
Джерело: [11]

2023 рік став точкою відліку у заснуванні нової культури подорожей у всьому світі. Цьому передувала поява CoVID-19, планові введення локдаунів та введення додаткових обмежень у 2020 році, що в цілому призупинило можливість подорожувати. Кількість туристів, які обслуговувалися туроператорами в Україні значно скоротилася.

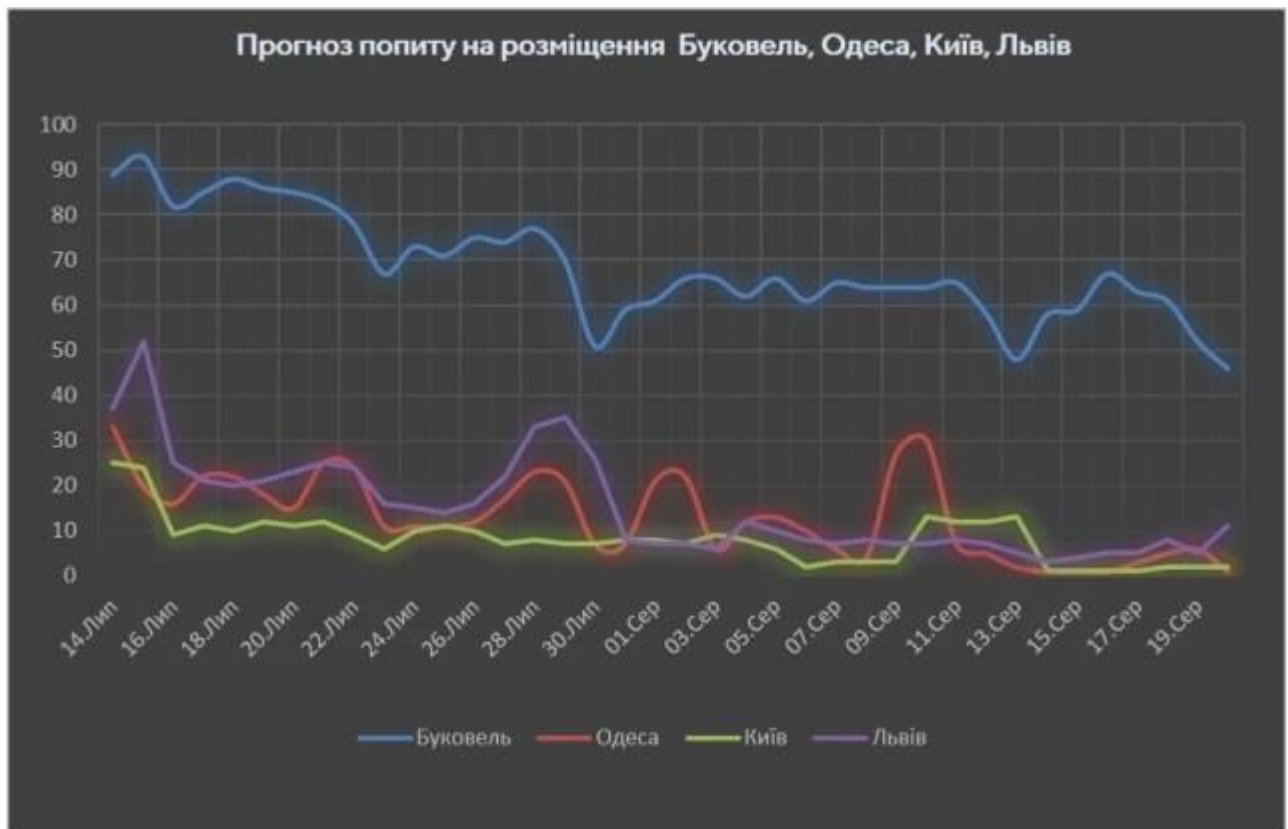

Рис. 2.12. Попит на розміщення у Буковелі, Одесі, Києві та Львові

Джерело: [11]

Починаючи з 2023 року оператори ринку та населення адаптувалися до змін та почав відновлюватися туризм. Звичне розуміння мандрів змінилося, як і сама індустрія, але в результаті сформувалося кілька помітних трендів:

- перевага внутрішньому туризму;
- збільшення витрат на внутрішні подорожі;
- збільшення тривалості подорожей;
- підвищення інтересу до природних локацій;
- підтримка локальних виробників;
- молодь швидше адаптується до нових умов подорожей.

У літньому сезоні 2023 року намітилися наступні тенденції:

Буковель: RevPAR UAH 3041, що на 234 % вище 2022 року за аналогічний період.

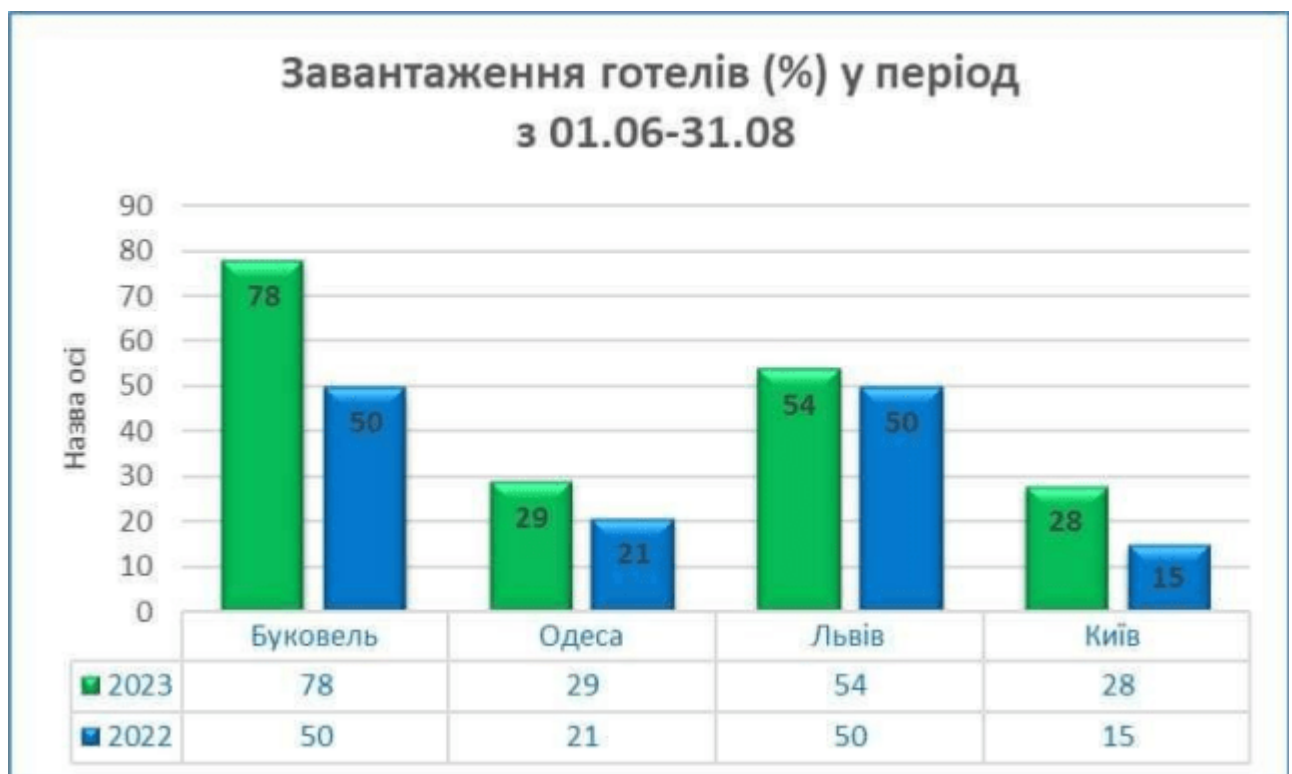
Одеса: RevPAR UAH 695, що на 154% вище результату 2022 року за аналогічний період.

Львів: RevPAR UAH 1411, що на 19% вище результату 2022 року за аналогічний період.

Київ: RevPAR UAH 546, що на 102% вище результату 2022 року за аналогічний період.

Результати із завантаження та середнього тарифу можна побачити у діаграмах на рис. 2.13-2.15 [50].

RevPAR – це результат, який розраховується множенням середнього тарифу на завантаження. Саме він є показником комерційної ефективності від експлуатації номерного фонду.

*Статистика наведена за даними ресурсу Hotel Matrix

Рис. 2.13. Завантаження готелів України у період з 01.06 2023 по 31.08 2023рр.

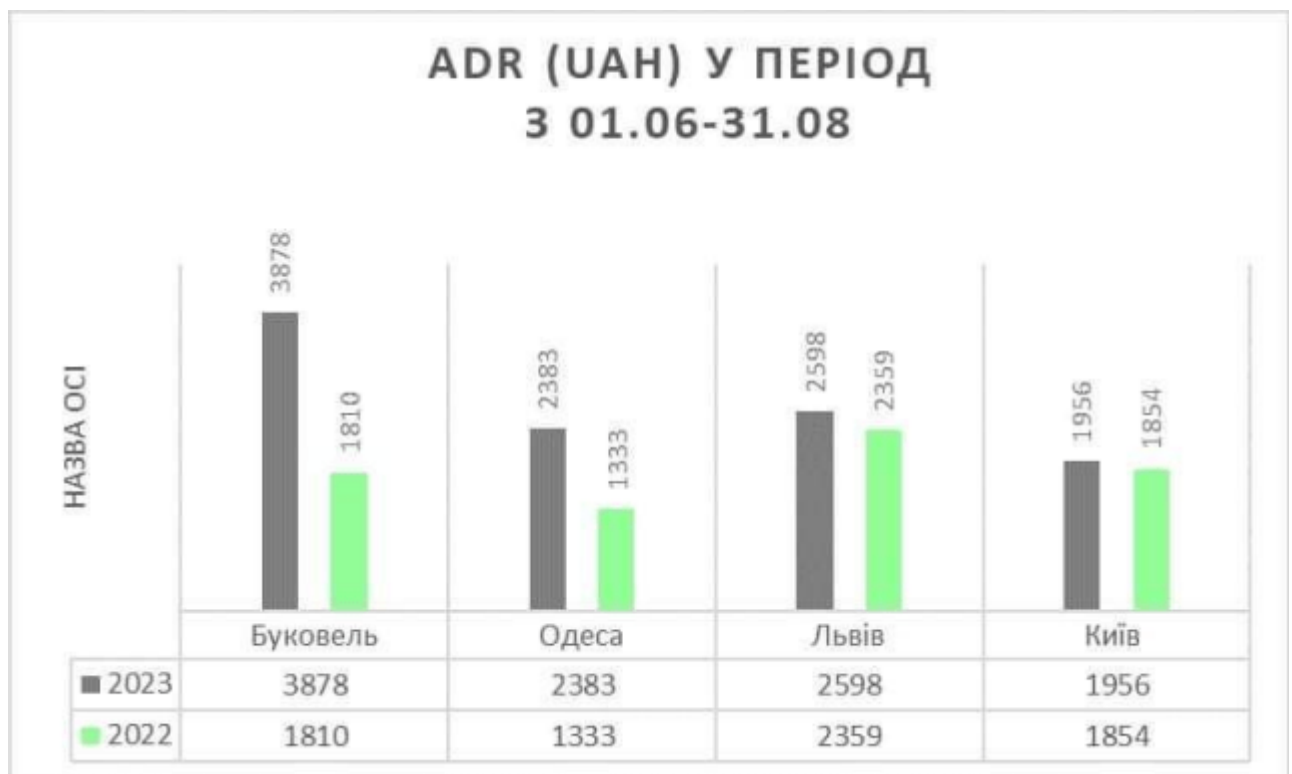
Джерело: [50]

ADR – це середній тариф дня. Другий важливий показник, який може дати інформацію, яку цінову політику застосовує готель.

Звичайно, представлені результати є середніми серед готельного ринку 3-5* регіонів (без урахування хостелів/апартаментів, готелів 2**).

Не зважаючи на війну і дуже складні умови ведення бізнесу, у різних областях країни з'явилися нові заклади колективного розміщення. Більша їх частина - у західних областях країни, наприклад, у Львові та області. Це було зумовлене відносно спокійною ситуацією у регіон, а отже більш високим рівнем попиту.

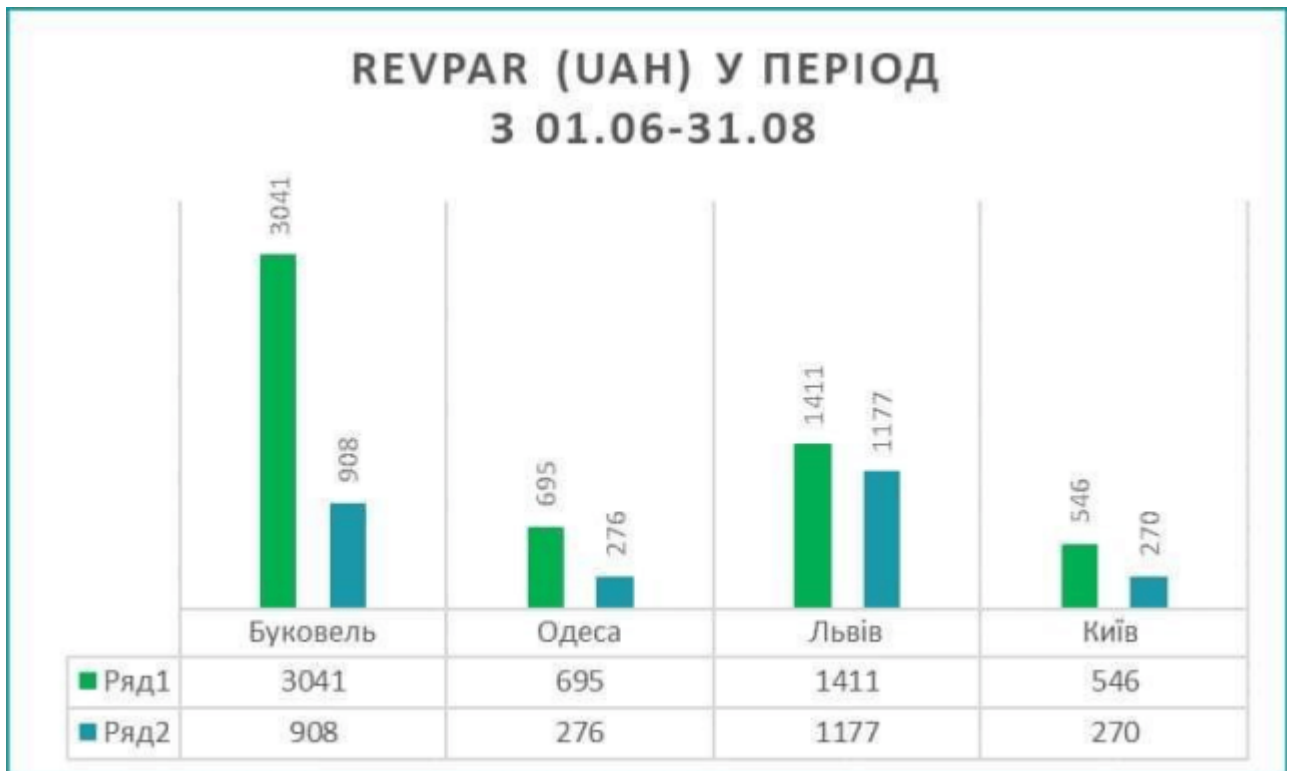
У 2022 році відкрилися два нових готелі - Ribas Rooms Bila Tserkva (м. Біла Церква, Київська область), Ribas Duke Boutique Hotel (м. Одеса) та новий глемпінг Mandra Hills (с. Річка, Закарпатська область). Також були підписані три контракти - два із них з девелоперами проєктів у селі Поляниця Івано-

Франківської області та готельно-ресторанного комплексу у Мукачеві Закарпатської області.

Серед найбільших нових об'єктів віділяють:

- Emily Resort (166 номерів);
- Ibis Lviv Center (94 номери) під управлінням Accor Hotels та Best Western Plus;

*Статистика наведена за даними ресурсу Hotel Matrix

Рис. 2.14. і 2.15. Показники ARD і RevPAR готелів України у період з 01.06 2023 по 31.08 2023рр.

Джерело: [50]

- Lviv Market Square (74 номери) під управлінням міжнародної мережі Best Western Plus.

Також активність на готельному ринку підтримували національні оператори. Серед них: Ribas Hotels та Reikartz Hotel Group, що відкрили готелі Ribas Rooms Bila Tserkva (23 номери) та Reikartz Одеса (81 номер) в 2022 році (табл. 2.13).

У прогнозах на 2024 рік проглядається оптимізм. На нашу країну очікує Перемога і неймовірний туристичний бум. З-за кордону будуть приїздити у бізнес-справах, а також інвестори, які займатимуться питаннями відбудови України.

Внутрішній туризм продовжить розвиток, особливо у західних областях. Мільйони українців потребуватимуть відпочинку, оздоровлення та перезавантаження.

Таблиця 2.13

Найбільші відкриті готелі протягом 2022 р.**

№№ п/п	Назва готелю	Місце розташування	Номерний фонд
1	Sophia Hotel Kyiv	Київ	39
2	Emily Resort	Львівська область	166
3	Best Western Plys Lviv Market Square	Львів	74
4	Ibis Lviv Center	Львів	94
5	Reikartz Odessa	Одеса	81
6	HAY boutique hotel&spa by Edem Family	Вуковель	40
7	Готель «Плай»	Львівська область	46
8	Ribas Room Bila Tserkva	Біла Церква	23
	Усього		563

** В аналізі не були враховані засоби розміщення з номерним фондом менше 10 номерів

Джерело: [47]

Щойно війна закінчиться нашою Перемогою, туристи захочуть приїхати і подивитися на власні очі, як це відбувалося, як було переможене світове зло на початку ХХІ століття, хто такі українці, які перемогли «другу армію світу». Побачити, як ми це зробили і як ми живемо.

Таким чином, зважаючи на високу невизначеність щодо подальшого розвитку воєнної ситуації в Україні, тривалості та територій, які вона зачепить, робити прогнози щодо розвитку готельного ринку вкрай складно. Як і раніше, у періоди загострення ситуації на фронті в окремих регіонах, частина населення буде переміщатися на Захід України, підвищуючи показники завантаженості в цьому напрямку. Також, загалом можна очікувати, що продовжиться тенденція 2023 року, коли майже уся інвестиційна активність у сегменті буде зосереджена у безпечних локаціях, зокрема у західних областях України.

Після закінчення війни гравці ринку очікують відновлення попиту зі сторони іноземних туристів, бізнес-подорожуючих, повноцінного відновлення роботи конференц-функцій.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКВАТЕЛІВ В УКРАЇНІ

3.1. Досвід використання аквателів в Україні (на прикладі готелю Баккара)

Судно "Готель Баккара", реєстровий №2-305849, дата побудови 2007 рік, судно (стоянкове) швартування на р. Дніпро у районі північно-західної частини Венеційського острова, м. Київ. Судно використовується в якості готелю на воді, має 200 номерів, ресторан з відкритою терасою та літнім майданчиком, конференц-зал тощо.

Клієнтам надається безкоштовна парковка і номери невисокої вартості з гарним обслуговуванням. Готель розміщується поруч з історичним центром Києва, поруч - стадіон "Динамо" і станції метро "Гідропарк". В аквателі надається безкоштовний Wi-Fi. Усі номери оснащені інтерактивним РК-телевізором та електронною системою безпеки. З вікон готелю відкривається гарний краєвид на Дніпро або парк. Діє у готелі Баккара і ресторан Grand piano з панорамним видом на річку. Працює лобі-бар. Клієнти замовити сніданок та інші страви з меню. На обід та вечерю - страви європейської кухні. Можна замовити страви і напої у номер.

Найпопулярніші зручності та послуги:

- безкоштовний Wi-Fi;
- безкоштовне паркування;
- трансфер від/до аеропорту;
- номери для некурців;
- ресторан;
- цілодобова стійка реєстрації;
- доставка їжі та напоїв у номер;
- тераса;
- бар;
- гарний сніданок.

У вартість номера (додаткового місця) входить: проживання у номері обраної категорії, прибирання та заміна білизни і рушників, користування паркінгом, доступ до Інтернету (WI-FI) у зонах загального користування та у номері.

Сніданок включено/не включено у вартість проживання. Час сніданку в ресторані: будні з 8:00 до 10:00, вихідні та святкові з 8:00 до 11:00. Вартість Континентального сніданку – 300 грн. на особу, Шведський стіл - 400 грн. на людину.

У вартість проживання не входить туристичний збір. Розмір туристичного збору - 26,80 грн. на добу для громадян України та 67 грн. на добу для іноземних громадян (відповідно до рішення Київської ради від 31.01.2019 р. № 2/6658).

Час прибуття – 14:00. Ранній заїзд (до 06:00) – сплачується у розмірі 100% від добового тарифу за проживання. Ранній заїзд (з 06:00 до 14:00) – сплачується у розмірі 50% від добового тарифу за проживання.

Час виїзду – до 12:00. Пізній виїзд (після 12:00 – 20:00) є додатковою послугою, що надається за умови вільних номерів, та сплачується у розмірі 50% від добового тарифу за проживання. Пізній виїзд (після 20:00) – сплачується у розмірі 100% добового тарифу за проживання.

Розрахунки у готелі здійснюються у національній валюті – гривні. Форма та метод оплати – кредитні картки VISA CARD, AMERICAN EXPRESS, MASTER CARD, MAESTRO / готівковий розрахунок при заїзді / безготівковий розрахунок та LIQ PAY.

Діти до 6-ти повних років проживають безкоштовно без надання додаткового місця.

Бронювання гарантовано до 18:00 вказаної дати заїзду та може бути анульоване готелем після настання цього часу в односторонньому порядку. Для продовження гарантії бронювання необхідні дані дійсної банківської картки або здійснення передоплати цього бронювання.

З 22:00 до 8:00 у готелі час відпочинку. В цей час для усіх гостей важлива тиша. Послуга – беруші у номер.

Таблиця 3.1

Номерний фонд акваторії Баккара

Тип номеру	Додаткові принади	Акції	Ціна за добу, грн..
CLASSIC Однокімнатний номер з одним двоспальним ліжком або двома односпальними	Вид з балкона на річку або парк	-5%	1900
DELUXE Однокімнатний просторий номер з двоспальним ліжком та диваном-трансформером	Вид з балкона на річку або парк	-5%	3600
SUITE Двокімнатний номер з двоспальним ліжком та диваном-трансформером	Вид з балкона на річку або парк	-5%	4465

Джерело: [51]

Таблиця 3.2

Облаштування номерів

Тип номеру	Площа	Облаштування
КЛАСИК	Площа номера складає 19 м ²	• одне двоспальне або два окремі ліжка або номер з трьома ліжками; • система кондиціонування, клімат-контроль; • бездротові технології (Wi-Fi free); • міні-сейф; • супутникове телебачення; • диван і невеликий столик; • робоча зона; • кімнатні капці, та набір рушників; • набір міні-парфумерії, фен; • питна вода щоденно; • телефонний апарат з виходом на рецепцію готелю, місто та міжнародний зв'язок
DELUXE	Площа – 36 м ² . Є балкон та меблі на балконі	• двоспальне ліжко; • розкладний диван; • система кондиціонування, клімат-контроль; • міні-сейф; • супутникове телебачення та плазма, а також бездротовий Інтернет безкоштовно; • робоча зона; • містка шафа для одягу; • фен; • набір міні-парфумерії, кімнатні капці, махровий халат; • міні-бар; • меню подушок • питна вода щоденно;

SUITE	Площа - 67 м ² . Номер складається з двох кімнат та балкону.	• телефонний апарат, вихід на міжнародні дзвінки. • супутникове телебачення; • плазма в спальні та вітальні; • робоча зона; • зона відпочинку у вітальні з м'якими меблями; • просторий балкон та ротангові меблі; • клімат контроль; • бездротовий Інтернет; • міні-бар; • меню подушок; • меню ароматів (аромалампа та аромати на вибір) • фен; • кімнатні капці, махровий халат; елітна парфумерія; • джакузі та багато іншого.
-------	---	---

Джерело: [51]

Якщо необхідно забронювати номер у готелі на три ночі, діє спеціальна програма - "3 ночі за ціною 2". Дана пропозиція поширюється лише на номери типу «Класик», незалежно від виду з вікна – на парк або річку. Завдяки такій пропозиції, можна насолодитися відпочинком дешевше та продовжити його або відрядження.

Номер DELUXE доступний для оренди на пропозицію «Романтичний круїз на двох».

Номер SUITE актуальний для тих, хто хоче зробити гарну та романтичну фото сесію [51].

Готель Ваккага це – гарна локація для організації конференцій, семінарів, тренінгів, презентацій. Можна також організувати тимбілдінг, кава-паузу, корпоративні квести.

У приміщенні конференц-залу можуть розміститися до сотні осіб при класичному розсадженні «театр». У залежності від побажань, меблі можуть бути розставлені у різних варіантах:

- буква «П»;
- круглий стіл;
- клас.

Готель має чотири приміщення переговорів. Переговорні знаходяться на четвертому поверсі готелю, мають панорамні вікна з видом на паркову зону і Дніпро.

Конференц-зал і переговорні заповнені сучасними меблями, тут якісне денне освітлення, на вікнах прикріплені жалюзі. В усіх приміщеннях є високошвидкісний Wi-Fi, також можна підключитися до Інтернету і за допомогою кабелю. У розпорядження гостей надаються:

- фліпчарт;
- маркери;
- проєктор;
- екран для презентацій.

У вартість конференц-послуг включені:

- оренда обладнання, що охороняється;
- просторий паркінг.

У разі необхідності додаткового обладнання, про це подбає конференц-менеджер, він врахує усі деталі, візьме на себе усі конференц-послуги, буде супроводжувати компанію протягом усього івенту.

У холі організовують проходить кейтеринг. Хол розділений на дві зони, що дозволяє, і випити кави або чаю, і відпочити на дивані у лаунж-зоні. Тут також, при нагоді, можна розмістити рекламні стенди та матеріали.

Банкет можна організувати у ресторані GrandPiano або на свіжому повітрі - на терасі ресторану.

Бажаючі урізноманітнити своє перебування у готелі, можуть скористатися комплексом «Місто спорту» і навіть провести спортивні змагання із баскетболу, волейболу. Можна також організувати фуд-корт з мангалом [42].

Зважаючи на позитивні сторони акваторії «Баккара», слід зупинитися і на його негативних сторонах, які на майбутнє слід врахувати в інших подібних проєктах.

Порівняємо відгуки готелю «Баккара» з голандським Reviews-Amsterdam_Hotelboat (таблиці 3.3. і 3.4.).

Навіть візуально по таблиці видно, що голандський акватель має більше позитивних, ніж негативних відгуків.

По Баккара негативних відгуків дуже багато:

- погано прибираються номери;
- вкрай погана звукоізоляція. Навіть є така послуга – доставка беруш для зменшення гамору;
- паркова далеко, навіть швидка допомога не може під'їхати до входу;
- слабке володіння іноземними мовами обслуговуючого персоналу;
- режим тиші після 22.00 не виконується;
- душ поєднаний з туалетом так, що вода ллється на унітаз. По стінах номера бігають павуки;
- матраци старі, незручні;
- не в усіх номерах є чашки і чайники;
- сніданок влітку набагато гірший, ніж узимку (швидше за все через більшу кількість гостей).

Натомість, про акватель Reviews-Amsterdam-Hotelboat більшість відгуків – позитивні:

- практично усі визначні пам'ятки перебувають у кроковій доступності: жодного разу за час перебування в Амстердамі не скористалися міським транспортом.
- дуже чисто, мило і по-домашньому;
- душ був красивий та дуже чисті туалети;
- дуже симпатичні та привітні господарі. Господарі завжди невтомно прибиралися або працювали над чимось;
- багатий сніданок, і протягом дня можна побалуватись і чаєм, і кавою, і какао;
- номери замалі, але атмосфера корабля згладжує цей мінус.

Таблиця 3.3

Позитивні та негативні відгуки про готель «Баккара»

Позитивні відгуки	Негативні відгуки
«Плюси: вид з номерів з видом на Дніпро, близькість до центру та пам'яток. Кімнати з приємним дизайном, вони звичайно не дуже великі, як і ванна кімната, але для мене це не найважливіший фактор». «Ресторан готує добре, сніданки також були приємні. Рум-сервіс працює і пізно вночі, можна насолодитися пізньою вечерею, не виходячи з номера, це приємно». «Гарні сніданки і прекрасний вид на Дніпро. Номер просторий і чистий, мінусом була качка, тому що ресторан на воді. Прибирають щодня». «Дві пляшечки води на день - що приємно. Прекрасний ресторан, все на рівні: подача, смачно. Гідні страви: і подача і порції. Можна було нормально поїсти». «3-4 зірки цього готелю - зручне розташування. Є паркування». «Готель виправдав очікування. Останній раз був три роки тому. Більше немає номерів сингл. Пропонуються дабл. на одного. Сніданок сподобався - дуже оригінальний і достатній. як для європейського готелю; для України ціни зависок». «Поселили швидко, хвилин 5 зайняла вся процедура. Ключ-картка номер чистий, затишний,	«Дуже брудно, душа немає. Висить шланг і все... Шумоізоляція на нулі, в одному номері крики пісні, в іншому - мати, кашель тощо». «Подзвонили на ресепшен. У них не було аптечки. Швидка допомога під'їхати до входу не змогла. Таксі теж не може під'їхати». «Якщо ви з речами або з дитиною (коляска), то вам треба самому НЕСТИ (НЕ ВЕЗТИ, А НЕСТИ!!!) це сходами від таксі до входу і назад». «Кава: не смачна. Англійська: слабка». «Давно настав час ремонтувати готель. Щовечора якась дискотека, стіни і підлога тремтять у прямому сенсі. Номери брудні. На балконі павутиння, усі стільці з плямами від пташиних фекалій. Матрац вп'ється вам у ребра і взагалі все якесь убит». «Трохи бентежило, що це корабель, на балконі завжди багато павуків, але коли ми просили прибиральницю прийти додатково ввечері їх прибрати, вона відразу ж їх прибирала. Але цього не вистачало на довго». «У готелі відбувається вибачте вакханалія, гримить музика з усіх боків до ранку, п'яні крики, пісні та розмови, нескінченний регіт. По всьому готелю погана шумоізоляція». «Дуже не зручно: у ванній душ не відокремлений, вода по всій ванній тече на унітаз і на всю ванну кімнату. Ніч вийшла без сну і довелося їхати в дорогу розбитими і без найменшого часу сну при тому що тариф на номери не маленький». «У цьому готелі зупиняюся вже не вперше. З 2015 року. Але "Баккара" вже не той, що раніше. На самому видному місці на столі при заселенні стояла пляшка вина з ціною. На другий день поставили другу. Дуже тонкі стіни номерів. Коли сусід за стінкою вночі привів дівчину легкої поведінки, спати було неможливо». «Душ поєднаний із туалетом так, що вода ллється на унітаз. По стінах номера бігають павуки». Бронювання на 4 ночі було вказано: підсумкова ціна (включаючи податки) близько € 358. В результаті я заплатив 11046,92 UAH за мінусом трансфер 800 UAH= 10246,92 UAH. Переплатив 166,92 UAH». «3 мінусів, а точніше, один великий мінус - це чутність між номерами. Сніданки однакові, зате наливають шампанське. Кошмарна звукоізоляція! І навіть якщо, про щастя, сусідів поряд немає, то метроміст під боком і дорога на протилежному березі добряче зіпсують ваш спокій, навіть при наглухо зачинених вікнах». «Головний мінус – ванна кімната. Якщо її можна так назвати. На 1м² розташовуються раковина, унітаз та душ. Після душу мокро все! Запитали, чи є номери із нормальними ванними? Нам відповіли, що є із душовими кабінами. Але треба доплатити 100 доларів на добу. Нормально, у 21 столітті,

теплій, звукоізоляція нормальна».	100 доларів за душ».
«Є міні бар, зазначено, що платний. Дві води по 0.5 мінералки безкоштовно. Душове приладдя все на місці, є картка з нагадуванням, якщо ви щось забули зубну щітку, пасту, верстат для гоління зателефонуйте – принесуть».	«Чутність сильна. Матраци старі, незручні. Дуже хотілося якнайшвидше покинути це місце. Від паркування потрібно спускати валізи сходами. Мінуси: холодно взимку та восени, в номері можна спати тільки з кондиціонером. У номері не зручні матраци (не у всіх номерах).
«Сніданок досить різноманітний, є все, що треба, вибір чудовий на різний смак».	«Немає чайника та чашок. У такий холод хочеться гарячого чаю, а ціни у ресторані просто космос! У ресторані офіціанти хами. Хотілося б, щоб у номері були більші ковдри, бо одна для двох і дуже маленька».
	«Номери укомплектовані на одного і при кожному заселенні просимо, щоб донесли рушники та інше. Під'їхати до входу таксі не може, а з паркування донести багаж ніхто не допомагає. 800 грн. за раннє бронювання».
	«Сніданок влітку набагато гірший, ніж узимку (швидше за все через більшу кількість гостей».

Джерело: [51]

Таблиця 3.4

Позитивні та негативні відгуки про Reviews-Amsterdam-Hotelboat

Позитивні відгуки	Негативні відгуки
«Спочатку здивувалися від розмірів номера, але все виявилось більш ніж гідним. По-перше: човен стоїть за 10 хвилин пішої ходьби від залізничного вокзалу, тому місце легко визначається. По-друге: практично усі визначні пам'ятки перебувають у кроковій доступності: жодного разу за час перебування в Амстердамі не скористалися міським транспортом. Дуже чисто, мило і по-домашньому. Дуже симпатичні та привітні господарі. Багатий сніданок, і протягом дня можна побалуватись і чаєм, і кавою, і какао. Тому співвідношення ціни та якості практично ідеальні». «Інтернет надається протягом першої доби безкоштовно, а потім за невеликі гроші. Відмінне розташування - до вокзалу крокова доступність, до більшості визначних пам'яток також добиралися пішки (благо, що центр міста сприяє довгим прогулянкам. Душевні господарі – допомагали і порадою, і справою. Гідні сніданки. Порядок та чистота. У кожній каюті - свої туалет та душ. Сніданки просто чудові. Локація також цілком влаштовує для піших прогулянок». «Дуже добрий готель-хостел-теплохід на воді. Відмінне місце розташування. Номери замалі, але атмосфера корабля згладжує цей мінус. Господиня була дуже доброю та гостинною, змушуючи нас почуватися бажаними з моменту, коли ми прибули. Вона навіть розповіла нам про спеціальний різдвяний парад, який проходив наступного дня, про який ми не знали. Це виявилось родзинкою нашої поїздки». «Номери досить маленькі, але цілком адекватні та напрочуд чисті. Це, мабуть, найчистіший номер, за який я коли-небудь платив у моєму житті. Весь човен був бездоганно чистим. Він знаходиться у 15 хвилинах ходьби від центрального вокзалу, а також є автобусна зупинка прямо біля причалу. Гарний вибір: тости, варені яйця та пластівці. Запропонували безкоштовний чай та каву весь день. Душ був красивий та дуже чисті туалети. Господарі завжди невтомно прибиралися або працювали над чимось».	«Що може бути мінусом при виборі цього хостелу як місце для проживання: Для себе знайшла тільки один - розмір кают дуже маленькі. У кімнаті було одне двохярусне ліжко та одне звичайне, вузький прохід, тумбочка та дзеркало + туалет. Двохярусні ліжка дуже вузькі та трохи незручні»

Джерело: [9]

3.2. Перспективи створення аквателів для розміщення туристів та інших потреб

Після закінчення війни Україні знадобиться багато нових і різноманітних засобів розміщення. Аквателі можуть зайняти серед них гідне місце.

1. Круїзні лайнери можуть бути як доступним відпочинком, так і житловим комплексом. Це може бути тимчасове житло у локаціях, де воно зруйновано до часу відновлення. В тому числі у таких аквателях можуть жити робітники, які будуть займатися відновленням житла, наприклад, у Херсоні, Маріуполі, Харкові, Кривому Розі та інших місцях, де є судноплавні річки.

Рис. 3.1. Візуалізація круїзного лайнера, який одночасно є доступним житлом

Джерело: [84]

За словами вашингтонської архітектурної фірми CallisonRTKL, яка досліджувала цю можливість 2022 року, перетворення списаних круїзних суден на доступне житло може бути безпрограшним.

Проект фірми включав 900 одиночних одиниць, які коштували б 1250 доларів на місяць, з гаражем на нижній палубі судна, як показано на візуалізаціях. Середню частину корабля можна перетворити на внутрішній двір, щоб забезпечити природне освітлення у спальнях, що є пріоритетом для мешканців.

2. Неординарні місця розміщення для туристів. Після закінчення війни потік іноземних туристів до України обов'язково зросте через інтерес до народу і країни, які перемогли «другу армію світу». Існують унікальні приклади переробки покинутих нафтових платформ під готелі, щоб забезпечити комфортне розміщення для морських дайверів. Такі вишки, окрім «вишок Бойка» є в наших територіальних водах у кількох десятках миль від західної частини Криму.

До прикладу, нафтова вишка (рис. 3.2), розташована в морі Сулавесі, була переміщена з Мексиканської затоки. Цей готель/прихисток називається Seaventures Dive Resort і був спроектований Morris Architects.

Готель розташований у Тихому океані, неподалік від Борнео, Індонезії та Філіппін, у місці, яке надзвичайно відомо серед глибоководних дайверів і любителів підводного плавання. Крім того, популярності цього готелю сприяє наявність коралових рифів неподалік від узбережжя та в кількох футах нижче поверхні води. Основна мета - забезпечити глибоководним дайверам місце для комфортного перебування між зануреннями.

Водна фауна залишається родзинкою цього готелю разом із численними видами, які можуть включати різні види, починаючи від різнокольорових і закінчуючи однотонними, пунктирними, смугастими, маленькими, великими, величезними, довгими, короткими та будь-якими іншими типами, про які раніше не можна було навіть думати. Ще однією визначною пам'яткою є острів Сіпадан, національний парк, який розташований неподалік від цього готелю і є як раєм для дайверів.

Рис. 3.2. Готель замість нафтової вишки

Джерело: [37]

Рис. 3.3. Номери готелю

Джерело: [37]

Розглядається пропозиція зробити цей готель більш екологічним завдяки сонячним панелям і вітровим турбінам [37].

3. Океанські круїзні лайнери використовували як тимчасовий притулок під час початку війни (рис. 3.4.).

Рис. 3.4. Морський пором переобладнаний під готель

Джерело: [82]

Українських біженців тимчасово розмістили на круїзному лайнері MS Victoria в Единбурзі, Шотландія. Понад 2000 українських біженців місяцями жили на круїзних лайнерах, що стояли біля узбережжя Шотландії.

Коли в Туреччині стався руйнівний землетрус, розкішний круїзний лайнер довжиною 538 футів перетворили на тимчасовий притулок для понад 1000 людей.

Після урагану Катріна Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями уклало з Carnival Cruise Lines угоду на суму 326 млн. дол., яка викликала різку критику, про оренду трьох кораблів для розміщення переміщених мешканців і робітників.

В Україні на даний момент не стоїть питання розселення людей на борту океанських лайнерів, і не всюди вони можуть стояти в наших портах, але потенційно такий варіант можна розглядати.

4. Круїзні судна можуть стати лікарнею. Кораблі усіх видів використовувалися як «плавучі лікарні» під час надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я (рис. 3.5.). Так було у 70-ті роки минулого сторіччя в Одесі під час епідемії холери. Правда, люди там були в карантині.

Рис. 3.5. Круїзний пором GNV тимчасово перетворений на «плавучу лікарню»

Джерело: [84]

Згідно з прес-релізом 2020 року, під час пандемії міжнародна судноплавна та круїзна компанія MSC Group перетворила пором GNV на «плавучу лікарню» для пацієнтів з COVID-19 у регіоні Лігурія в Італії.

5. Річкові пасажирські судна з незначною осадкою (до 6.5 м) можна перетворити на готелі для туристів у певних локаціях на Дунаї (Вілкове, Ізмаїл), Дніпрі (Херсон, Канєв), Південному Бузі, Дністрі (Маяки) та інших судноплавних річках.

6. До війни в Одеській області розроблявся проєкт «Дунайя» - зі створення біля Тузловських лиманів кластеру грального бізнесу. В цьому регіоні також доцільно створити акватель з океанського лайнера, але є проблема з незначними глибинами в цьому місті узбережжя [10].

Таким чином, для створення аквателів існують можливості використати списані українські теплоходи або купити подібні у дунайських країн. Наразі флот Українського Дунайського пароплавства налічує чотири пасажирські теплоходи – «Дніпро», «Волга», «Україна», «Молдавія» та прогулянковий теплохід «Свгеній Косяков», які перебувають у відстої. «Молдавія» та «Україна» - у Лінці в очікуванні рішення щодо постановки на ремонт на завод ÖSWAG. Утримання суден на час стоянки становить близько 10 тис. євро на місяць. Більш старі «Дніпро» та «Волга», які не користуються попитом у фрахтувальників, знаходяться в Ізмаїлі та використовуються як житло для працівників.

Сьогодні активно розглядаються різні варіанти подальшої долі пасажирського флоту. Як один з варіантів - запропонувати Німеччині, Австрії, Угорщині, Словаччині використовувати теплоходи під житло в рамках програми підтримки українських біженців. Вже проведено попередню роботу, є компанії, які підтвердили свою зацікавленість у цьому напрямі. За сумою дохід може бути рівноцінним фрахту за круїз за низькою фрахтовою ставкою. Інші судноплавні компанії також опиняються перед складним вибором, що роботи зі старим флотом. У таких випадках пасажирські судна перетворюють на плавучі готелі, казіно, ресторани [43].

ВИСНОВКИ

1. Гостинність можна визначити дещо широко як галузь, яка зосереджена на забезпеченні споживачів засобами для участі у дозвіллі, будь-то проживання в готелі або вечеря у ресторані. Вона охоплює багато галузей, найбільшими з яких є розміщення та послуги харчування і напоїв. У 2023 році світовий ринок гостинності сягнув майже 4,7 трильйона доларів США і, за прогнозами, зросте до 5,8 трильйона доларів США у 2027 році при середньорічному темпі зростання (CAGR) 5,5% .

2. У 2023 році світовий ринок гостинності сягнув майже 4,7 трильйона доларів США і, за прогнозами, зросте до 5,8 трильйона доларів США у 2027 році при середньорічному темпі зростання (CAGR) 5,5%. Глобальний ринок гостинності зріс з 4390,59 мільярдів доларів США у 2022 році до 4699,57 мільярдів доларів США у 2023 році за середньорічного темпу зростання (CAGR) 7,0%.

3. Прогнозується, що найближчими роками на глобальному ринку гостинності домінуватиме Європа, головним чином, завдяки індустрії подорожей і туризму. Індустрія туризму в ЄС становить понад 3,8% від загального обороту, генеруючи понад 782 мільярди євро доходу у 2018 році. Вона забезпечує більше 10% європейського ВВП.

Незважаючи на військові дії на території України, готельний бізнес у четвертому кварталі 2023 року реалізував послуг з тимчасового розміщення на понад 1.7 мільярдів гривень. При цьому, на період 01.01.2023р. через військові дії були зруйновані або пошкоджені 12 готелів.

Попри війну, у різних регіонах України відкривалися нові заклади розміщення. Більшість із них - у західній частині України, зокрема у Львові та області, що обумовлено відносно спокійною ситуацією в цьому регіоні та віддаленістю від місць бойових дій, а також більш високим рівнем попиту.

Внутрішній туризм продовжує розвиток вже зараз, особливо на заході України. Після нашої Перемоги мільйони українців потребуватимуть відпочинку, оздоровлення та перезавантаження. Також очікується відновлення

попиту зі сторони іноземних туристів, бізнес-подорожуючих, повноцінного відновлення роботи конференц-функцій.

4. Починаючи з 2023 року оператори ринку та населення адаптувалися до змін та почав відновлюватися туризм. Звичне розуміння мандрів змінилося, як і сама індустрія, але в результаті сформувалося кілька помітних трендів:

- перевага внутрішньому туризму;
- збільшення витрат на внутрішні подорожі;
- збільшення тривалості подорожей;
- підвищення інтересу до природних локацій;
- підтримка локальних виробників;
- молодь швидше адаптується до нових умов подорожей.

5. Акваторія - це готель на кораблі, який вилученому з експлуатації як транспортний засіб, і який перебуває на стаціонарній стоянці. Готелі на воді з першокласним сервісом набули вже світової популярності. Готельні судна створюють баланс на готельному ринку, де ринок є надто негнучким, щоб реагувати на періоди високого попиту, як, наприклад, під час ярмарків або виставок.

6. Після закінчення війни Україні знадобиться багато нових і різноманітних засобів розміщення. Акваторії можуть зайняти серед них гідне місце. Океанські круїзні лайнери можна використовувати як тимчасовий притулок під час початку війни. Круїзні судна можуть стати лікарнею.

Річкові пасажирські судна з незначною осадкою (до 6.5 м) можна перетворити на готелі для туристів у певних локаціях на Дунаї (Вілкове, Ізмаїл), Дніпрі (Херсон, Канєв), Південному Бугу, Дністрі (Маяки) та інших судноплавних річках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. [Чинний від 01.10.2006 р.] Про Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг: наказ Державної туристичної адміністрації від 16.03.2004 р. №19. URL: <https://uhra.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D> (дата звернення: 01.10.2023).
2. ДСТУ 4268:2003 Національний стандарт України. Послуги . Туристичні засоби розміщення. Загальні вимоги. Розроблено: Державне підприємство «Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем» (ДП НДІ «Система») РОЗРОБНИКИ: А. Гергуль; Л. Мещерських; Л. Шишкіна (керівник розробки); О. Штефан; А. Яцук. ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 23 грудня 2003 р. №225. URL: <https://uhra.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D> (дата звернення: 11.01.2023).
3. ДСТУ 4269.2003 Послуги туристичні. Класифікація готелів. URL: https://dnaop.com/html/29982/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_4269 (дата звернення: 06.11.2023).
4. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=82702 (дата звернення: 01.02.2024).
5. Європейський стандарт що встановлює технічні вимоги до суден внутрішнього плавання (ЄС-ТВВС). Європейський комітет з розробки стандартів у сфері внутрішнього судноплавства (КЄССВ. Видання 2019/1. Європейська комітет з розробки стандартів у сфері внутрішнього судноплавства (КЄССВ). URL: <https://mtu.gov.ua/files/nahaievskia/ES-TRIN-201-> (дата звернення: 11.02.2024).

6. Порядок розміщення суден, що використовуються у сфері дозвілля, відпочинку та розваг міста Києва і постійно або тимчасово експлуатуються біля причалу (берегу) чи стаціонарно встановлені на березі. URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1986-4.pdf> (дата звернення: 11.04.2024).

7. Про затвердження Правил пожежної безпеки для суден, що використовуються в сфері дозвілля, відпочинку та розваг. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 29 березня 2007 року N 191 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2007 р. за N 373/13640. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/RE13640> (дата звернення: 16.02.2024).

8. Азарян О. М., Донець А. А. Науково-практичний підхід до оцінювання конкурентного стану підприємства на ринку готельних послуг // *Торгівля і ринок України*. 2013. Вип. 36. С. 111–119.

9. Амстердам ОТЕЛЬБОАТ. URL: https://www.tripadvisor.ru/Hotel_Review-g188590-d1573048-Reviews-Amsterdam_Hotelboat-Amsterdam_North_Holland_Province.html#REVIEWS (дата звернення: 11.03.2024).

10. АНАЛІЗ РИНКУ КАЗИНО В УКРАЇНІ. 2021 РІК. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-kazino-v-ukraine-2021-> (дата звернення: 15.02.2024).

11. Аналітичні дані готельного ринку у 2023 р. URL: <https://ocinka.in.ua/analitichni-dani-hotelnoho-rynku-u-2023/> (дата звернення: 14.03.2024).

12. Аналіз індустрії гостинності 2023-2032: Розмір ринку, темпи зростання та відомі регіони за моделлю глобального ринку від TBRC. URL: https://finance.yahoo.com/news/hospitality-industry-analysis-2023-2032-143100113.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAA1ABpkVgIXcPRt07GOs9wBsUGbmO7sc0S_iE

13. АНАЛІЗ РИНКУ ГОТЕЛІВ У М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК. 2022 РІК.
URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-gostinic-v-g-d>
14. Бунтова Н. В. Стратегічні орієнтири розвитку готельного бізнесу в Україні // *Ефективна економіка*. 2013. № 12 URL: <http://www.economy.nayka.com.Ua/?n=12&y = 2013>
15. Види послуг в готелі. URL: <https://wiki.otelms.com/uk/post/types-of-hotel-services/> (дата звернення: 26.12.2022).
16. Встояти під час війни: як працюють готелі України. URL: <https://commercialproperty.ua/analytics/vstoyati-pid-chas-viyni-yak-pratsyuyut-goteli-ukraini/> (дата звернення: 10.01.2023).
17. Будапешт! Готель-корабель на Дунаю лише за €29 на двох. URL: <https://www.uvidpustku.com/hotel-korabel-boat-fortuna-v-budapeshti-za-e29/> (дата звернення: 14.03.2024).
18. Будя О. П., Вертелева О. В. Інноваційні напрямки розвитку маркетингу в сфері туризму і гостинності // *Зовнішня торгівля: право та економіка*. 2008. № 6. С. 142–149.
19. Галасюк С.С. Готельний продукт та його складові: термінологічні уточнення і практичне застосування // *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-9>.
20. Глобальний аналіз і прогнози гостинних ринків на 3952,87 мільярда доларів США, 2016-2021, 2021-2026F, 2031F - ResearchAndMarkets.com. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20220131005793/en/Global-3952.87-Billion-Hospitality-Markets-Analysis-Forecasts-2016-2021-2021-2026F-2031F>
21. Готель, ботель або флотель: азбука готельного бізнесу. URL: <https://chila.ua/article/gotel-botel-abo-flotel-azbuk> (дата звернення: 14.03.2024).
22. Готель-корабель в центрі Будапешта лише за €39 на двох. URL: <https://www.uvidpustku.com/grand-jules-boat-hotel-v-budapeshti-za-e39/>

23. Готель-корабель на річці Влтава в центрі Праги лише за €27 на двох. URL: <https://www.uvidpustku.com/grand-jules-boat-hotel-v-budapeshti->
24. Грищенко М.Ю. Виклики сучасності та їх вплив на діяльність готельних підприємств України. URL: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/2>
25. Звіт про світовий ринок гостинності за 2023 рік. URL: <https://www.researchandmarkets.com/report/hospitality> (дата звернення: 14.03.2024).
26. Індустрія гостинності в Україні: стан і тенденції розвитку: монографія за заг. ред. проф. В.М. Зайцевої. Запоріжжя : Просвіта, 2017. 240 с.
27. Буслаєва Г.В. Сучасний стан та тенденції розвитку колективних засобів розміщування в Україні // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 18. Част.1. 2016. С. 74-79.
28. Как разбираться в типах размещения. URL: <https://sam-sebe-columb.com/2015/01/kak-razbiratsya-v-tipah-razmeshheniya.html>
29. Квасній О. Р. Готельна послуга як об'єкт маркетингу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 27(7). С. 91Н94. doi: <https://doi.org/10.15421/40270716>.
30. Колотуха О.В. Акваторія // Спортивний туризм та активна рекреація: географія, систематизація, практика (словник-довідник). URL: <http://geohub.org.ua/node/494> (дата звернення: 17.12.2023)/
31. Кондратенко Н. О., Оболенцева Л. В. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку готельного бізнесу в регіонах України // *Проблеми економіки*. 2019. №4. С. 72–80. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-72-80>.
32. Михайлова О.П., Брінь П.В. Основні проблеми готельного бізнесу в Україні // *Вісник НТУ «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. 2012. №58(964). С.101-106.
33. Лупашко А. На початку війни готельний бізнес України обвалився на 90%. Чи є надія на відновлення. URL: <https://forbes.ua/company/na-pochatku->

42. Офіційний сайт готелю. Баккара. URL: <https://bakkara-hotel.com.ua/ua/> (дата звернення: 14.02.2024).
43. Пасажирський флот УДП – які перспективи ? URL: <https://udp.one/ua/novini/pasazhirskij-flot-udp-yaki-perspektivi>
44. Погоріляк О. О. Готельний комплекс як складова регіональної економічної інфраструктури // *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2013. № 50. С. 236–243.
45. Подлепіна П. О. Функціонування готельного господарства України в контексті сучасних тенденцій розвитку економіки // *Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку* : матеріали І Міжнар. наук-практ. конф. Черкаси : Брама-Україна, 2012. С. 370–374.
46. Прогулянка з левами: Найекстравагантніші послуги в готелях світу. URL: <https://investory.news/progulyanka-z-levami-najekstravagantnish-poslugi-v-gotelyah-svitu/> (дата звернення: 04.01.2023).
47. Ринок готельної нерухомості 2022: основні показники, втрати, нові відкриття та прогнози. URL: https://propertytimes.com.ua/gostinichnaya_nedvizhimost/rinok_gotelnoyi_neruhomosti_2022_osnovni_pokazniki_vtrati_novi_vidkrittya_ta_proгнози
48. Розмір ринку індустрії гостинності в усьому світі в 2023 році з прогнозом на 2027 рік. URL: <https://www.statista.com/statistics/1247012/global-market-size-of-the-hospitality-industry/>
49. Статистична інформація. Держкомстат України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.03.2024).
50. Статистика роботи готелів України у літній сезон 2023. URL: <https://ocinka.in.ua/statystyka-roboty-hoteliv-ukrayiny-u-litniy-sezon-2023/>
51. Судно "Готель Баккара", реєстровий №2-305849, дата побудови 2007 рік, судно (стоянкове) швартування на р. Дніпро у районі Північно-західної частини Венеціанського острова, м. Київ. URL: <https://prozorro.sale/auction/UA-EA-2019-07-24-000218-b/?fbclid=IwAR2HeT7GQi0nUXDg02C->

52. Судно-готель на Дніпрі в Києві продадуть з аукціону
<https://www.rbc.ua/ukr/news/sudno-otel-dnepre-kieve-prodadut-auktsiona-1558445046.html>

53. Ткаченко А.М., Лелі Ю.Г. Проблеми та перспективи розвитку готельного бізнесу в умовах сьогодення // *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 12-1. С. 185-188.

54. Трансформація готельно-ресторанного бізнесу регіону в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 11 травня 2023 р. Чернівці: Технодрук, 2023. 266 с.

55. У яких містах є аквателі ? URL:
<https://lifecity.com.ua/?l=knowledge&mod=view&id=2450>

56. Холод А.А., Борецька Н.П. особливості діяльності закладів готельного господарства в умовах пандемії: світовий та український досвід. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19610/1/Innovatyka2021_V2_P250-254.pdf (дата звернення: 05.01.2023).

57. Шикіна О.В. Аналіз тенденцій міжнародної готельної індустрії // *Інфраструктура ринку*. Вип. 39. 2020. С. 56-61.

58. Шикіна О.В., Нейчева Н.В. Аналіз інструментів інтернет-маркетингу національних готельних мереж України // *Економіка та суспільство*, (47). 2023. URL: <http://surl.li/fkshhm>

59. Шикіна О.В., Нейчева Н.В. Місце готельних мереж на світовому ринку готельних послуг // *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Науки: економіка, політологія, історія. 2022. № 9-10 (298-299). С. 131-137. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2022/298-299/pdf/131-137.pdf>

60. Хумарова Н., Михайлюк О. Маркетингова політика просування послуг у готельному бізнесі України // *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. № 3. С. 53Н61. doi: [https://doi.org/10.33987/vsed.3\(67\).2018.53Н61](https://doi.org/10.33987/vsed.3(67).2018.53Н61).

61. 10 найнезвичайніших «фішок» готелів у світі. URL: <https://blog.reikartz.com/article/10-najnezvichajnishih-fishok-goteliv/> (дата звернення: 04.01.2023).

62. 15 найкращих готелів світу для незабутнього відпочинку. URL: [HTTPS://WWW.CABINZERO.COM/BLOGS/OUR-JOURNEY/BEST-UNDERWATER-HOTELS-IN-THE-WORLD](https://www.cabinzero.com/blogs/our-journey/best-underwater-hotels-in-the-world)

63. Як відкрити готель в Україні? URL: [HTTPS://PRAVDOP.COM/UA/PUBLICATIONS/KOMMENTARIIZAKONODATELSTVA/KAK-OTKRIT-GOSTINICU-V-UKRAINE-09-2022-130/](https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/kak-otkrit-gostinicu-v-ukraine-09-2022-130/)

64. Hotel marketing theory. Study materials online. URL: https://pidruchniki.com/1640011658908/turizm/marketing_gotelного_biznesu.

65. Ishaq M., Hussain N., Asim A., Cheema L. Brand equity in the Pakistani hotel industry. *Revista de Administração de Empresas*. 2014. № 54(3). DOI: <https://doi.org/10.1590/S0034H759020140304>.

66. Parvez Sh., Moyeenudin H., Arun S., Anandan R., Janahan S. Digital marketing in hotel industry. *International Journal of Engineering & Technology*. 2018. № 7 (2.21). P. 288H290. URL: https://www.researchgate.net/publication/325117493_Digital_marketing_in_hotel_industry.

67. Talabi J. The role of marketing in hotel industry case (six successful hotel units in Abuja and Jakobstad). Thesis Centria University of Applied Sciences Degree Programme in Tourism. 2015. 48 p. URL: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103657/Talabi_Juwon.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

68. Amy Dignon (2023). Five Biggest Challenges Facing The Hospitality Industry in 2023. URL: <https://trailapp.com/blog/five-biggest-challenges-facing-the-hospitality-industry-in-2023> (дата звернення: 01.06.2023).

69. Jie Zhang and Astrid Estrup Enemark (2016). Factors Influencing Business Performance in Hotels and Restaurants. URL: <https://crt.dk/wp->

content/uploads/2018/11/Zhang_Enemark_APJИТ2016_5.pdf (дата звернення: 01.06.2023).

70. Umar Riaz (2023). Hospitality Industry Looks Strong for 2023 – Despite Recession Fears. URL: <https://www.hospitalitynet.org/opinion/4115320.html> (дата звернення: 01.06.2023).

71. Francisco-Jose Molina-Castillo, Angel-Luis Meroño-Cerdán, Carolina Lopez-Nicolas and Laura Fernandez-Espinar (2023). Innovation and Technology in Hospitality Sector: Outcome and Performance. URL: <https://www.mdpi.com/2673-7116/3/1/14> (дата звернення: 01.06.2023). DOI: <https://doi.org/10.3390/businesses3010014>

72. Susan Jacobs (2022). 10 Trends Impacting the Hospitality Industry. URL: <https://www.smartmeetings.com/tips-tools/74256/top-10-trends-impacting-hospitality-industry> (дата звернення: 01.06.2023).

73. Mohd Amy Azhar Mohd Harif, Muhammad Nawaz, Waseem Ul Hameed (2022). The role of open innovation, hotel service quality and marketing strategy in hotel business performance. Vol. 8. Issue 9. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844022017297> (дата звернення: 01.06.2023). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e10441>

74. Market size of the hospitality industry worldwide in 2023, with a forecast for 2027. URL: <https://www.statista.com/statistics/1247012/global-market-size-of-the-hospitality-industry/> (дата звернення: 01.06.2023).

75. Hotel Technology Trends: 16 Upcoming Innovations You Must Know. URL: <https://www.revfine.com/hotel-technology/#> (дата звернення: 01.06.2023).

76. Aaron Belton (2023). 2023 trends: Top 5 future innovations in hotels and hospitality. URL: <https://insights.ehotelier.com/insights/2023/01/19/2023-trends-top-5-future-innovations-in-hotelsand-hospitality/> (дата звернення: 01.06.2023).

77. Top 10 Hospitality Trends & Innovations in 2023. URL: <https://www.startus-insights.com/innovatorsguide/hospitality-trends/> (дата звернення: 01.06.2023).

78. Hotelship. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hotelship>

79. Utilize The Global Market Model's Analytics Tool To Formulate Strong Growth Strategies. URL: <https://medium.com/@TBRCJay09/utilize-the-global-market-models-analytics-tool-to-formulate-strong-growth-strategies-9d54711b189d>
80. Hospitality Market Size, Share Global Analysis Report, 2022. URL: <https://www.fnfresearch.com/hospitality-mark>
81. REGISTER FOR POSEIDON UNDERSEA RESORTS. URL: <http://www.poseidonresorts.com/index.htm...>
82. Hospitality Market Size, Share Global Analysis Report, 2022. URL: <https://www.fnfresearch.com/hospitality-market>
83. ACCOM URL: <https://www.offshorewind.biz/2015/10/05/accommodation-vessels-the-past-present-and-the-future/>
84. Beyond he cruise ship graveyard: How old cruise boats get a second life as hotels, shelters, and artificial reefs. URL: <https://www.insider.com/cruise-ships-turned-into-hotels-shelters-reefs-photos-2023-7>